

ERİK AĞACI ÖYKÜ

Kültür- Sanat- ve Edebiyat Dergisi

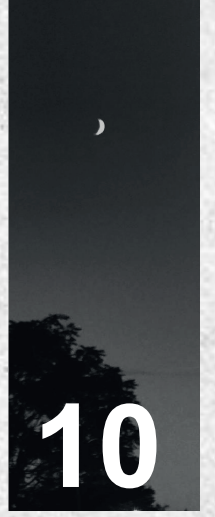
Ocak-Şubat 2024 Yıl:4 -Sayı:25

Yardım Ediyordu
En Uzaktakine,
Yanındaki Paramparça.

Deniz Saygın - Halis Tamkoç - Heybet Akdoğan - Atila Tunçer -
Cemal Karsavran - Hasan Çelikkol - Sevgi Erol Öçal - Halil Maraş -
Faik Kumru - Mehmet Şirin Aydemir - Osman Akyol - Serpil Tunçer
Kaan Oğuz İnel - İsmail Okutan - Nurhayat Kayar - Ali Doğan -
Hava Kantar Yıldırım - Hatice Eğilmez Kaya - Hasan Kılıç -
Elmas Tunç - Fatma Türkdöğen-

İÇİNDEKİLER

Göçmeyen Kuşlar
Deniz Saygın

01

Dünya Kül İçinde
Heybet Akdoğan

03

Adrenalin Esiriyiz
Cemal Karsavran

05

Islık
Sevgi Erol Öçal

07

Masal Çağ'ı
Çocukluğa
Halis Tamkoç

02

Dört Duvar
Hayalleri
Atila Tunçer

04

En Çok Deliliğini
Sevdim
Hasan Çelikkol

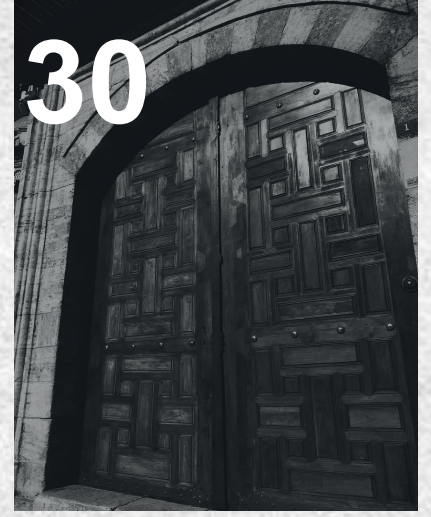
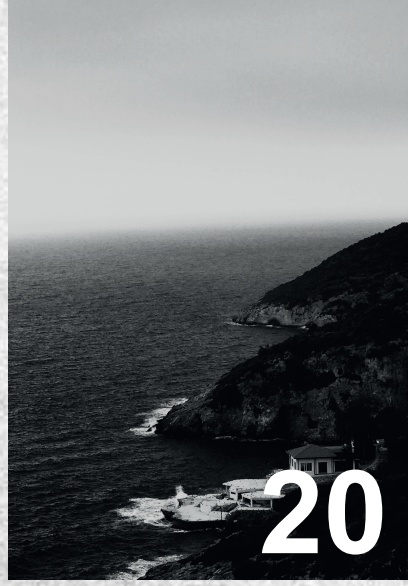
06

Melisa VI
Halil Maraş

08

İÇİNDEKİLER

Kadınlar
Faik Kumru

09

2 Mayıs
Osman Akyol

11

Kırık Bir Aşk
Hikâyesi
Kaan Oğuz İnel

19

Mahzen
Nurhayat Kayar

23

Dolmayan Dolmuş
Mehmet Şirin
Aydemir

10

Nazım Hikmet Gibi
Haykıracağım
Serpil Tuncer

12

Geleceğini
Biliyordum
İsmail Okutan

21

Gerçek
Ali Doğan

24

İÇİNDEKİLER

Erik Ağacı Öykü 2 Aylık Kültür-Sanat ve Edebiyat Dergisi

Ocak-Şubat Sayısı 2024
Yıl:4 Sayı:25

Yayın Kurulu

Gülçin Granit
Hatice Eğilmez
Fatma Türkdoğan

Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni

Serpil Tunçer

Kapak Fotoğraf ve Grafik Tasarım

Gülse Tunçer
gulsetunceroutlook.com

Dergi İletişim
meltemfashotmail.com

dergi.erikagacioyku.com

Mavi Bebelâ
Hava Kantar
Yıldırım

26

Hiçliğin Gölgesinde
Hasan Kılıç

29

Kırmızı Kar
Fatma Türkdoğan

31

Olvido'ya Övgü
Hatice Eğilmez
Kaya

27

Naftalin ve
Pamuk Şekeri
Elmas Tunç

30

Deniz Saygın

Göçmeyen Kuşlar

Binlerce darağacı bekliyor boynumuzdan selamlamak için
bizi
Boyumuzu aşan işlere kalkıştık besbelli
Hiç yokmuş gibi davrandık o güzelim ömrü sürükleyen
duygu seli karşısında
İslanmaktan korktuk, şekerdendik belki
Erimek vardı işin ucunda

Neden uçmaz göçmen kuşlar kentlerin damından
Göç etmeyecekse şayet kuş olmanın var mı anlamı?
Bir darı tanesinin yeşermesini bekleyen bahar
Son sözünü de kışa devretti
Söyle bana ey derviş, nere gitti bizdeki bu yaşama sevinci?
Tut ellerinden getir onu dünyaya
Canı istemiyor değil mi?
Yakındır görünürlüğün gerçekliği
İnsanlık da öğrenecek güneşin çoktan bizi terk ettiğini

Halis Tamkoç

Masal Çağ'lı Çckluğa

Şiirin güzel huysuzlarını kaçırdık,
gelmiyorlar artık..
küstürdük onları Hâlsiz,
ilhamın bahtı bize küstü!
susuzluk çeken bi' durgunlukta kirlenmemek
nasıl, akıp kurtulsun.?.
Şimdi özleyelim demli demli... az bekle, az daha
az daha..
Otursun biraz daha...
Gece çöksün iyice,
Çöl gibi kavrulsun kalbin o hâli... olağanüstü.
Kavrulsun acının helvası
çöle yağmur yağmaz deme
kayıp cümlelere yetmez mi
bir damla harf, akkor bi' damla hece
ki köze vaha
deme öyle!
şiiirin güzel huysuzları
dönmez mi diyorsun, bi'daha

Gözlerin dolu dolu
yüklenilmiş bi' kere o ağırlık
uykusuzluğum hıncahınç,
Sen yine de anlat uyku kızı
rüyasında ne görmeyi dilemiş
masal çağ'lı çocukluk...

Heybet Akdoğan

Dünya Kül İçinde

yüzünü gizleyen ay gibi
gri bulutların arkasındayım
yıldızların kırık çemberiyle
bedbahtlığım örülüyor gökyüzüne

hayat
sabrın damlasını yudumlayarak
hibe verilmiş özgürlüğüm
yeryüzü vuslatın değil
gurbetin kuluçkası
artık kuşlar da sürgün
uçmak için gittikleri yerlere

cüzzamlı hırsların
parçalanan ülkelerin eşigindeyim
peygamber duası visal etmeli şu asra

çivit otu gibi bitiyor acılarım
ahirime yaprak salıyor umutlarım
belki bir gün
güller sedeflenir yitik insanlığın atlasında

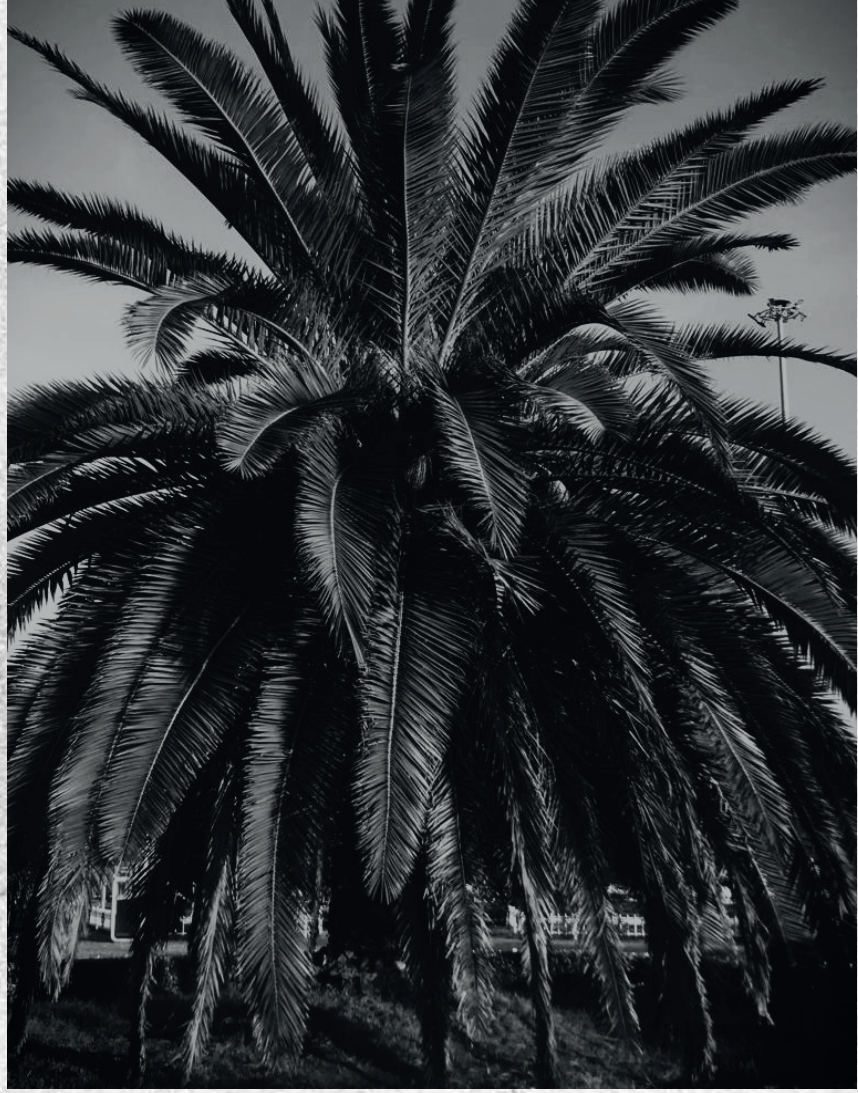
dilimde sağır türküler
herkes bu sessizliğe aşikâr
sus tonu çelişkilerle
yüreğim yangın içinde
dünya kül içinde

yaşamak yaşını almış ihtiyar
ölüm ise yeni doğacak çocuklar

Dört Duvar Hayalleri

Uçup gidemediğim bir pencere
Nefes alamadığım bir gökyüzüm var
Kuşları dinlerim her sabah
Kuşlar kadar özgürüm dinlendikçe
Beni boş ver sen nasılsın dünya elinde?
Koğuş hâli, her gece sen düşersin aklıma
Eteklerin yine basmadan mıdır bilemem
Bluzunun bir düğmesi kapalı
Diğeri özgür müdür kendince?
Zil mi çalar fistanın?
Kaşın gözün başka bir pencere,
Yiğit olmak lazım seni sevmeye
Yiğitlik de yetmez ya
Sendeki ateşi söndürmeye

Adrenalin Esiriyiz

Bir telefon sesiyle irkilsin diye yüreğim
Bekliyorum...
Denizin kabaran görüntüsü
Gelgitlerle vuruyor kıyılarıma
Kıyılarımda fabrika artıkları,
Yosunlu karabatak leşleri,
Kumullar, ilaç şişeleri
Yılların eritemediği plastik ve kapaklar
Her yerde ve darmadağınık...
Kirlenmiş bir ömrü sürerken
Havada duman lekesi

Çocukluğumda
Çalılardan at yapıp bindiğimiz
Ceviz dallarından düdük yapıp öttürdüğümüz
Kuzuların arkasından
Düşe kalka koşturduğumuz
Arkalıksız pabuçların çıktığı
Tabanlarımda diken izi mutluluğu
Uykuyu ölümle eşleyip
Sabaha uyandıığımız geceler
Boynu okşanan it gibi
Karşılıksız sevginin sarhoşluğu

Oysa şimdi
Kurulmuş bir saat gibi
Suyu alınmış meyve posası hayatımız
Yatışımız kalkışımız zamana uyarlı
Ruhumuz kısıtılmış duvar aralarına
Sevgiyi ortalık malı
Şefkati bol keseden
Aşkı ayyuka çıkarıp yaşıyoruz
Suskun sevecen, babacan
Pişkin ve yılışık oluyoruz
Yalancı tebessümler yolcusuyuz

Kırık dökük hayaller
Bazen sıradan
Bazen gizemli olsa da
Sanal özgürlüğün nimeti
Gece ayın şavkında
Gündüz telefon tellerinde titreşir
Her rüzgarda kırılıp dökülerek
Kendi sesimizle durulduğumuz
Yüze vurulan tokattır uyanışımız
Hezeyanlar anlamlı anlamsız
Adrenalin esiriyiz

En Çok Deliliğini Sevdim

Zamanın gölgesinde, mevsimler
Yakın ve çekim gücüne inat
İsyan duvarlarında daha çok yeşeriyor umut
İstiridye içinden çıkıp
Merhaba diyorum sevdiklerime

Geçmiş bir nostalji, maviye çevriliyken
Oksijen zerresi uçuyor havada
Ay ışığında sevmek günah değil bu şehirde
Mevsimlerin yanına uzanıyorum
Nefesim oksijene dönüşüyor

Gökyüzünde asılı bulutlar
Çekil diyorum güneşin önünden bulutlara
Rüzgâr savruldukça yüzümde gülümseme
Okyanus gözlerine bakarken
Bahar rengi düşünceler akıyor belleğime

Gözlerin! Fotoğraflara bakıyorum
Yüzler yüzlerimiz, temiz, masum
Fonda saat kulesinin sesi
Başka dünyadan gelen çan

Zamanın büyüsünde genç bir bedene giriyor çocukluğum
Sarmal kollar sarıyor başladığım noktaya döndüğümde
Çok yakında sevdiklerim
Gelin birlik olup yağmurlarda ıslanalım diyorum
Sevdiklerime, sabahın yaprakları çizilsin
Çocuklar yüzlerini dönsün güneşe
Korkuyu yenelim, tenin çağrısına uyup
Zamanı atlatalım, ölümlü yüz yüze gelsek de
Düş kuralım ayın sessizliğinde
"Gülde Kerem Yangını" misali
Kerem'in deldiği dağların doruklarında gülü ararken
Düş kuralım

Güzelliğinden çok deliliğini sevdim ben
Öptüm
Gamzeler açtı
Sevinmem bu yüzden

Islık

Tepelerin sancılı ısıkları
Çaldı gecenin karanlığını
Ağladı karanlık
Uğultusu zılgıt şiddeti derin
Esti gürledi ıslık
Getirdi uzakların çığlığını getirdi ıssız
Toynakların nal sesleri
Vuruyordu cansız siyahlığı yer yükselirken göğ
Dört bir yanı tutsak etti ıslık sesleri
Gelmekte olan hazanın
Şiddeti yüksek rüzgârı sağır etti kulakları
Sancısı büyüktü son vedanın
Ve büyüktü sancısı sonbaharın
Dinmedi uğultusu çığlıkların
Cam kırığı yıldızlar söndü
Biçarelik yansıyan evlerin ışısız pencereleri vuruldu
Bozuk kilitli eski kapıları çalındı
Esen yelin korkulu bağirtisi inetti karanlığı
Zifiri karanlık ürktü
Yeleleri uzun bacakları güçlü bir atın huzursuzluğu sardı geceyi
Tepelerin ince uzun acılı ısıkları
Gecenin karartısını kuşanıp
Vurdu mührünü
Çoğaltıp yalnızlıkları
İmzaladı çıkışsız hayatları
Ezip geçti rüzgârıyla
Geleceğin oğullarını ve kızlarını
Kıskanıp atların şahlanmasını yok etti var sanılanı...

Halil Maraş

Melisa VI

Melisa kirpiklerinden tutuşuyor nefesin
cellatlar ulu orta başlıyor ağlamaya
kendini inkâr peşine düşüyor hevesin
günleri usul usul bırakıyorum ağarmaya

Kibrini göğre doğru yükseltirken kalemin
gamzelerin şairleri çukurlara bir bir çekiyor
yüzünden okunuyor heyhat matemin!
Melisa keşkeler her yerde seni bekliyor

Mazinin düşlerinde payına küserken kahr
şehrin ortasında kendi kendine mahkum oluyorsun
çağrılar geliyor , çağrılar ... ağır ve sağır
Melisa henüz açmadan soluyorsun

Zeytinin gölgesine özeniyor siyah gözlerin
gülüşün nasıl da soğutuyor güneşi
belki geç kaldın belki de vakit yok sevmek için
elbet geçmişi kötüler geçmişin serzenişi

Sızka bileklerin şulenin tılsımına kapılırken
pervaneler bilir misin gönlünü kimden sakınıyor
aylaklar kaldırımların katilinden yakınırken
Melisa lambalar yüzünde alaycı bir hâl takınıyor

Aşk ve gurur can çekişiyor kalbinin ortasında
günahını saklıyorsun baş başa kaldığın saatlerin
artık siliniyor suretin şair hatırasında
Melisa ruhunu taşıyorsun hayaletlerin

Kadınlar

taraçada dilberler eli kolu epenek
saçını rüzgâr tarar uçlarını kelebek
ninnileri ezgiyle kucağında e bebek
ay yüzlü peri kızı müsemması esması

elleri mini mini dişleri inci gibi
gül misal yanakları ihsan eylemiş Rabbi
içinde iyi niyet her cümlesi semavi
gökçe yüzlü kadınlar gül oyalı yazması

deli divane olup etrafında gezerler
yüzü yüz vermeyince ümitsizce bezerler
çılgın akarsuların diplerinde yüzerler
böylece sürüp gider hovardası yosması

rengarenk toprak kokar insanlığın kumaşı
meccanen veriliyor beşeriyet maası
bilinenden bilinmeze akar ekmeği aş
her sese duyarlıdır Yaradan'ın seması

güzelin güzelliği ta ezelde verilmiş
gonca güller misali bahçelerde derilmiş
sevenin yüreğine aşk yoluna serilmiş
koca ömre bedeldir yâr teniyle teması

sevdaya doymaz olur nazenin bedenleri
uğruna can verirler yedi bela sevenleri
ince pamuk ipliği masmavi güvenleri
nice diş kırmıştır yumuşacık elması

bir elinde zehir var diğerinde panzehir
dört koldan akar gider aşkın menzili nehir
gönül memleketi ki ışığı sönmez şehir
her yiğidin harcı mı ummanına dalması

cümle tarif edemez kelime acze düşer
şiiir icazet verir şairi dize düşer
mısraların şifresi manası söze düşer
her derde şifa sudur yâr dizinde yatması

Mehmet Şirin Aydemir

Dolmayan Dolmuş

çığırtnan bir rüzgâr kök söktürüyor göğümüzün bahçe kapısına
ezberinde belli ki hâlâ zemherinin nedamet ezgisi, paralayıp gönül penceremizin perva-
zını pervasızca saldırıyor

bu buzul rengi çehrelerden gelen canhıraşlar, hangi kıyametin uğultusu kül pazarından
kopup üstümüze devriliyor

kaçıncı dönencede güneşin sivrilmiş hüzmeleri
alışlagelmiş akışkan zamanın nasırlı elleriyle
enlemlerden boylamlardan geçip
boynumuza ateşten kement geçiriyor

ümit de ömür de
döndükçe kendi ekseninde
eksildiği ve eskidiğiyle kalıyor,
diyalektik olmayan dünya
dolmayan dolmuş
birini indirip birini bindiriyor.

2 Mayıs

Dönüyor çarkları
sömürünün
yine
ve
yeniden

Küçülüyor
ekmek
ve
aş
yine
ve
yeniden

Esmiyor

Ekmek, barış
ve
özgürlükten
yana
rüzgâr

Yine
ve
yeniden

Bu Taksim'e
bin
çelenk

Bir büyük kortej
eşliğinde

Tek
koldan

**Ah... Vatanım!' Diyen Filistinli Şair
Mahmud Derviş**

Modern Arap şiirinin önde gelen isimlerinden olan Filistinli Mahmud Derviş, başta Filistin olmak üzere tüm Arap dünyasının ilgiyle takip ve takdir ettiği Arap şairlerden biridir. Filistin davasına kendini adayan şair, işgalciler tarafından pek çok kez hücrelere atılmış, ülkesinden ayrılıp birçok ülkede sürgün hayatı yaşamak zorunda kalmıştır. Şiirleriyle halkının sıkıntılarını dile getirmiş olan Derviş, şiirlerini, bu sıkıntıları anlatmak için bir araç olarak kullansa da evrensel bir şair olarak konumlanmıştır.¹

Mahmud Derviş, 1941 yılında Akka yakınlarında bir köyde doğdu. Arazi sahibi sünni bir Müslüman ailenin çocuğuydu. 1948 yılında İsrail devletinin kurulması ve el-Bervi'nin İsrail tarafında kalması dolayısıyla ailesi köyünden göç etmek zorunda kaldı.²

Babası Hasan bir çiftçi, annesi Meryem de bir ev hanımıdır. Şairin dört erkek ve üç kız kardeşi vardı. Çiftçilik ile geçinen orta halli bir ailenin çocuğu olan Derviş, İsrail askerlerinin köylerine saldırması³ sonucunda 1948 yılında yedi yaşındayken ailesiyle birlikte bomba sesleri altında köyünden ayrılmak zorunda kaldı. Derviş, yaşanan bu olay ile ilgili bir söyleşisinde şunları söylemiştir:

"Köylülerin evlerin çatısında uyuduğu yaz gecelerinden biriydi: Annem beni aliecele uykumdan uyandırdı ve kendimi yüzlerce köy sakini ile birlikte ormanda koşarken buldum. Kurşunlar başımızın üzerinden geçiyordu. Olan biteni hiç anlamıyordum (...) Tanımadığım çocukların olduğu yabancı bir köye ulaştık. Saf bir şekilde neredeyiz diye sordum. Ve ilk defa Lübnan sözcüğünü işittim."⁴

Derviş, topraklarından sürülen, köyleri ve kasabaları yok edilen on binlerce Filistinli mülteci ile birlikte ailesiyle beraber kendini Lübnan'da bulur.

Derviş, "O zaman ilk Lübnan köyü olarak Remiş'i hatırlıyorum," der. O, bu gecede yaşadığı olayların kendisinin çocukluk dönemini sona erdirdiğini ve yetişkinlik dönemine girmesini sağladığını şu cümleleri ile ifade eder: "...

İsteklerim yoktu artık, üstelik sorumluluklarım vardı. Lübnan'da yaşadığım o günlerde hiç unutmadığım ve hiçbir zaman unutmayacağım şey vatan kelimesi ile tanışmam oldu. Hayatımda ilk defa kendimi yemek kuyruğunda durmuş ve Filistinli Mültecilere Yardım Komitesi'nden alacağım gıda yardımını beklerken buldum. Yemek de sarı peynirdi. Burada da ilk defa duyduğum kelimeler, bana yeni bir dünyanın kapısını açtı: Savaş, Haberler, Mülteciler, Ordu, Sınır. Bu kelimeler ile artık hayatı anlamaya ve çocukluğumdan beni yoksun bırakan yeni durumu algılamaya başladım."⁵

1949'da ailesi İsrail'e geri döndü ama kendi köyleri yerine Deyru'l Esed köyüne yerleşti.⁶ Derviş, o gece yolculuğunu şu şekilde anlatır:

"... Bizi hiç kimse görmesin diye sürünecek ilerlediğimizi hatırlıyorum. Yolculuk çok zordu. Ve kendimi köyün birinde buldum. Dâr el-Esed'e varmıştık. O, benim köyüm değildi. Ne evim ne de arkadaşım vardı burada. Sordum: Ne zaman döneceğiz?.. Evimize! Cevaplar tatmin edici değildi. Köyümüzün yıkılmış olduğunu anlamadım. Bana ait olan özel dünyanın sonsuza kadar yok olduğunu anlamadım... Köyümü yıkanların kimler olduğunu da."⁷

Derviş, el-Cedîde köyünde ilkokula başlar.⁸ Okulunun İsrail Eğitim Bakanlığı müfettişleri tarafından teftiş edildiği zamanlarda sorun çıkmaması için okul müdürünce bir yere kapatılır ve müfettişler gidene kadar orada bekletilirdi.⁹ Bunun sebebi kaçak yollarla ülkesine giriş yapmasıydı. Derviş ve ailesi bütün bu acıların yanında geçim sıkıntısıyla da mücadele eder.¹⁰

Hayat hikâyesini edebi bir ustalıkla anlattığı (ي ف ة ر ض ح باي غ ل ا) Yokluğun Huzurunda) adlı eserinde babasının kendilerinin eğitim masraflarını karşılama konusunda yaşadığı sıkıntıyı ve kardeşlerden birinin okulu bırakarak fedakârlık yapmasını istediğinden bahseder. Kardeşlerden her biri buna hazır olduğunu söylediğinde, babasının ve kardeşlerinin ağladığını dokunaklı bir şekilde tasvir eder.¹¹

İlkokul yıllarından itibaren resme merak saran Derviş, babasının resim malzemelerini alacak maddi gücü bulunmaması nedeniyle bu tutkusundan vazgeçer.¹² Ancak Nemr Markos isimli öğretmenin teşvikiyle şiire yönelir.¹³ Derviş, okul müdürünün isteğiyle İsrail bağımsızlık günü kutlamasında Yahudi bir çocuğa seslendiği şiirini okumasının akabinde kendini İsraili askerî yargıcın karşısında bulur. Yargıç, henüz küçük yaşta bir çocuk olan Derviş'i, bu tür şiir yazmayı sürdürmesi durumunda babasını işten atmakla tehdit eder.¹⁴

Yaşamak esaret altında Derviş için gerçek anlamda yaşamak değildi. Böyle bir yaşamı yaşamaktan saymıyordu, derken esaret günleri başladı.

Derviş, ilk defa 1960 yılında bir sebep gösterilmeden tutuklandı ve iki hafta boyunca hapse konulur. Aynı hücrede kırk Arap mahkûmla birlikte kaldığında Derviş daha yirmi yaşındadır. Bu ilk tutuklanma ile ilgili Derviş, "İlk tutuklanma, ilk aşk gibi unutulmaz." der.¹⁵ 1965 yılında, Hayfa kentinden Kudüs'e izinsiz seyahat ettiği için ikinci kez tutuklanmıştır. Çünkü Kudüs'e gidecek Arapların önceden izin almaları gerekmektedir. Derviş, Kudüs'e bir şiir dinletisine katılmak için gitmiştir. Ve orada "Yiğitlerin Marşı'nı okumuştur. Bu marşı okur okumaz tutuklanır. Derviş, askerî bir mahkemeye çıkartılır. Hâkim, Derviş'e "yaptıklarından dolayı pişman mısın ve yaptıklarından dolayı özür diler misin?" diye sorar. Derviş, yaptıklarından hiçbir pişmanlık duymadığını ve kendisinin bir suçlu olduğuna inanmadığını söyler. İsraili hâkimde Derviş'e altmış gün hapis cezası verir.

Derviş, liseyi her Filistinli genç gibi zor şartlarda tamamladıktan sonra çalışma hayatına başlar. Derviş, İsrail'de yayımlanan Arap gazetelerinde yazı yazarak geçimini sağlar. Ancak gazetelerden aldığı para yetersiz olduğu için geçimini zor bir şekilde sağlar. Hatta Hayfa 'da tek kişilik bir odada kalmak zorunda kalır. Derviş'in yazı gönderdiği el-İttihat gazetesi ve el-Cedide dergisi, İsrail Komünist Partisi yayınlarındandır. Çünkü sadece bu parti kendine bağlı yayınlarında Arap yazarlara yer vermektedir. Ayrıca, Derviş el-Fecr dergisinin editörlüğünü yapmıştır. Bu dergi de Mısırlı bir yahudiye aitti.¹⁶ O, yazılarından dolayı Hayfa 'da on yıl mecburî ikamet etti. Bu konu ile ilgili de şöyle der:

"İsrail Devleti'nin bir sloganı var: İstedğin yaz ve istediğimiz bedeli öde. Bedel de... İşini kaybetmen... Baskı... Mecburî ikamet" ayrıca "Hiçbir şair veya matbaa sahibi herhangi bir şiir koleksiyonunu Askerî Mahkeme'nin izni olmadan basamazdı."¹⁷ diyerek gördüğü baskıyı dile getirmeye çalışır.¹⁸ Derviş, Filistin'i terk etmeden önce işgal altındaki topraklarında gördüğü baskı ve zulmü şu şekilde dile getirir:

"Birçok arkadaşım benim için üzülüyor. Bu takipler... Tutuklamalar, vatanımda hürriyetimi kısıtlayan mecburî ikamet cezaları. Bunlar benim günlük yaşamımın birer parçası oldu. Ancak ben bütün bunlara biraz sinsice alaylı bir şekilde bakardım. Endişeli veya şaşkın değildim. Her gün akşam odamda otururdum. Güneşe bağlı kalmaktan hoşlanıyordum. Çünkü günbatımından sonra evden ayrılmam yasaktı. Adımlarımı, güneşe bağlamaları benim hoşuma gidiyordu. Müzik dinler ve polisi beklerdim. Her gün öğleden sonra dörtte var olduğumu ispatlamak için polis merkezine giderdim. Gerçek bir tebessümle bazen de kinli bir tebessümle giderdim. Bu olaya şiirsel bir bakışla bakardım: Gece onların. Gündüz de benimdir. Gece vaktinde çıkmam yasaktı ama onlar sürekli gece dolaşıyorlardı. Herkes de bilir ki gündüz geceden daha güzel güneşin ışığı gece karanlığından daha tatlı. Kim kazandı? Ben mi Polis mi?"¹⁹

Hayfa'da maruz kaldığı sıkıntılara rağmen oradan ayrılışının üzüntüsünü ve vatan hasretini Nazım Hikmet ile özdeşleştirerek şöyle ifade eder:

Fakat Hayfa taşındaki bir çayır kuşunun tüyü üstündeki su damlası...
Denktir tüm denizlere.
Temizler işleyeceğim günahlarımdan beni.
Girdirin beni kayıp cennete.
Nazım Hikmet gibi haykıracağım Ah... Vatanım!

Mahmud Derviş, Hayfa'dan ayrılarak eğitim amacıyla kısa süreliğine Moskova'ya gider. Derviş, bir röportajında Moskova yıllarını şöyle anlatır:

"Moskova'daki hayatıma gelince: Orada gerçek bir evim olmadı (Nerede oldu diyeceksin!). Üniversite kampüsünde küçük bir odada kalıyordum. Kentin tarihi ve kültürel zenginliklerini bir ölçüde tattım. Biraz Rusça öğrendim. Zaten toplam bir yıl geçirdim orada. Rusya'da, Moskova'daki halkın hayatını, katlanılması oldukça zor bir hayat olarak gördüm. Moskova'nın "yoksulların cenneti" olduğu iddiası, büyük ölçüde bir yanılsamaydı. "İdeal kent" savını da orada yitirdim. Bizim hayallerimiz, ideallerimiz, Sovyetik söylem ve Sovyetler gerçeğiyle, bir ölçüde yüzleşebildim orada. Moskova'da yoksulluğun yanı sıra, beni en çok etkileyen insanların gözlerindeki korku ve yaşadıkları özgüven eksikliği idi. Fakat tüm bu tecrübe beni insani, özgürlükçü, yaratıcı, dayanışmacı bir toplumsuluk inancından hiçbir zaman koparmadı." ²⁰

1970 yılının sonlarına doğru Moskova'dan ayrılan Derviş, 1971 yılı başlarında hayatının önemli basamaklarından biri olacak olan bir daha İsrail'e dönmeme, dönememe kararı veriyor olmasının zor bir karar olduğunun farkında olarak Kahire'nin yolunu tutmuştur. İlk zamanlar tedirginliklerinin bulunduğu fakat Kahire'de sabah uyanıp karşısında muhteşem Nil'i görünce ve kısa bir süre kulakları anadili olan Arapça ile dolunca birden kendine geldiğini ifade etmiştir. ²¹ Mısır'da kaldığı süre içerisinde buraya olan hislerini, Kahire'nin ve Nil'in kendisini ne kadar etkilemiş olduğunu yazmış olduğu "ف ي رصم / Fî Mîsrâ" (Mısırda) isimli şiirinde hissedilmektedir.

Mısır'da aynı değildir saatler...
Her dakika bir anıdır Nil kuşlarının yeni-
lediği
Oradaydım.
Nil'in oğluyum ben- bu ad bana yeter...

Muhammed Heykeli'n Mahmud Derviş'i El-Ahram'ın yazarlar kulübü üyeliğine önermesinin ardından Derviş, gazetede çalışmaya başlamıştır. Burada Muhammed Abdulvehhab, Abdulhalim Hafız, Necîb Mahfuz, Yusuf İdris ve Tevfik el-Hakîm gibi birçok yazar, sanatçı ve müzisyenle karşılaşma imkânı bulmuştur. Çalışma disiplini ve ciddiyetinden fazlasıyla etkilendiği Nobel edebiyat ödülü sahibi Mısırlı yazar, Necib Mahfuz ve Yusuf İdris ile aynı büroyu paylaşıp kendisini geliştiren güzel bir dostluklarının olduğunu belirtmiştir. ²² Kahire'de "كبح أو لا كبح / Uhibbuke ev Lâ Uhibbuke" isimli şiir kitabı 1972 yılında yayımlanmıştır. ²³ Bu şiir kitabında yer alan şiirlerinden "ن ا ح رس برشي ةوهق ل ا ي ف ايرثي ف ا ك ل ا / Sirhân Yeşrabû'l Kahve fi'l-Kâfitiryâ" şiiri ilk kez el-Ahram'da yayımlanır.

Derviş, Beyrut'ta, ilk evliliğini 1977 yılında Suriyeli meşhur şair Nizar Kabbani'nin yeğeni Rana Kabbani ile yapmıştır. Rana Kabbani doktora eğitimi için Cambridge Üniversitesine gitmiştir. Bu şekilde ayrı kalarak evliliğin yürümeceğini anlayan çift, dört yıllık beraberliklerine son vermişlerdir. Şair ikinci evliliğini 1980'li yıllarda, çevirmenlik yapan Mısırlı Hayat Heeni ile evlenmiş, fakat bu evliliği de ancak bir yıl sürmüştür. Özellikle ikinci evliliğinde daha fazla problem yaşayan Derviş, bundan sonra bir daha evlenmeyi hiç düşünmemiştir. ²⁴ Yazar, evlilik hususunda kendince şu tespit ve değerlendirmede bulunmuştur: ... Üçüncü defa evlenmedim ve bir daha da asla evlenmeyi düşünmüyorum. Her şeyden önce ben yalnızlığa alışmışım. Asla çocuklarım olsun istemiyorum. Çünkü sorumluluktan kaçan bir yanım da vardır benim. En çok ihtiyaç duyduğum şey istikrardır. Hayatımda beni yaşama bağlayan tek şey şiirdir. Hayatta gerçekleştireceğim şeylerde bana yardımcı olan şiir olduğu gibi, bana zararlı olan ve mutlaka kaçınmam gerekli olan şeyler de belirleyici faktör de şiirdir. ²⁵

Beyrut ikameti sırasında, Mahmud Derviş, 8 Temmuz Cumartesi sabahında arabasının altına yerleştirilen bir bombanın patlaması sebebiyle evinin önünde şehit edilen dostu Gassan Kenafani ²⁶ 'nin kaybına, 1975 yılında patlak veren İsrail'in Beyrut'u işgaline, 1982'deki Ariel Şaron'un başını çektiği Sabra ve Şatila katliamına tanık olmuştur. Yaşadığı tüm bu olaylardan hem kişisel hem de sanatsal olarak olumsuz etkilenen Derviş artık Beyrut'ta daha fazla kalamayacağını anlamış ve 1982 yılının sonlarında Şam'a gitmiş ve oradan da Tunus'a geçmiştir. Derviş, Beyrut'tan ayrılışının ardından Sabra ve Şatila katliamı üzerine yazdığı "توريب / Kasidet-i Beyrût (Beyrut Kasidesi)" ile 1983 yılında Lenin Edebiyat Ödülünü kazanmıştır.

1982'de İsrail'in Güney Lübnan'ı işgal etmesinin ardından FKÖ (Filistin Kurtuluş Örgütü) Beyrut'tan uzaklaştırılınca Derviş Kıbrıs Rum Kesimine yerleşti. 1987'de Filistin yönetimine seçilen Derviş, 1993'te Oslo Anlaşmasını protesto ederek yönetimden çekildi. Zira ona göre bu anlaşma Filistin problemini çıkmaza sokacak ve Filistin devleti hayalini ortadan kaldıracaktır. ²⁷

İlk kalp ameliyatını 1984 yılında geçiren şair, iki dakikalık bir süre için kalbinin durduğunu, tekrar hayata döndüğünde büyük bir acı hissettiğini söylemiştir. 1998 yılında geçirdiği ikinci kalp ameliyatının ardından ise şu açıklamalarda bulunmuştur:

"Kendimi bir hapisanede buldum. Hastanedeki doktorlar bana işkence eden polisler gibi geliyordu. Şu an ölümden korkmuyorum. Ölümden daha zor olan bir durum keşfettim; kalıcılık fikri. Kalıcı olmak gerçek bir azapmış meğer. Hayata dair kişisel isteklerim yok benim. Ödünç bir zamanda yaşıyorum ben. Fazla büyük rüyalarım da yok hani."²⁸

Son, ufukta görünmektedir ama şair gibi yaşayanlar şaircene ölür. 'Başkalarını da Düşün' adlı şiirinde Derviş şöyle der:

Kahvaltını hazırlarken başkalarını da düşün
[Unutma güvercinlerin yemini]

Savaşlarına girerken başkalarını da düşün
[Unutma barış isteyenleri]

Su faturasını öderken başkalarını da düşün
[Bulutları emzirenleri]

Eve dönerken, kendi evine, başkalarını da düşün
[Unutma çadırların halklarını]

Yatıp yıldızları sayarken başkalarını da düşün
[Uyuyacak yer bulamayanları]

Kendini mecazlarla anlatırken başkalarını da düşün
[Konuşma hakkını kaybedenleri]

Uzaklarda ki başkalarını düşünürken kendini de düşün
[De ki: Bir mum olsam keşke karanlıkta!]²⁹

Yine bir şiirinde bildiği her şeye meydan okur. Şairin dizeleri şöyledir.

Meydan Okuyorum

Bağlayın beni kısıkvrak.

Yasak edin bana kitap okumayı.

Cıgara içmeyi yasak edin.

Tıkayın ağızımı kumla.

Şiir kandır,

şiir göz yaşı,

yazılır tırnaklarla,

yazılır gözlerle,

yazılır bıçaklarla...

Ben şiiri haykıracağım

zindanlarda,
ben şiiri
kamçı altında,
zincir altında,
kan ter içinde,
ben şiiri.

Savaş türküleri şakır

bir milyon kuş

gönlümün dallarında.³⁰

Ve bu duygu yüklü sözleri yazan şair için zaman durur. Takvimler 9 Ağustos 2008'i yer, Amerika Birleşik Devletleri'ni göstermektedir. İnsan sormadan edemiyor.

Şair, ölümden sonra bile sürgünde midir?

Dünyada kalıcı olan barışın hep yaşaması adına...

KAYNAKÇA

1-Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir Anlayışı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016

2-Ürün Ahmet Kazım, Modern Arap Edebiyatı, Çizgi Kitapevi Ekim 2015 s: 112

3-Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir Anlayışı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016(İngiliz mandasının Filistin'den çekilmesi ile İsrail, Filistin toprakları üzerinde kendi devletini ilan etmiştir. Bunun sonucunda daha sonra Birinci Arap – İsrail savaşı çıkmıştır. Bu savaş, Arapların yenilgisi ile sonuçlanır. Böylece İsrail, Filistin toprakları üzerinde kendi devletini kurmuştur.

Konu ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. İlyâs Şûfânî, el-Mûcez fî Târîhi Filastîn es-Siyâsî – Munzu Fecri't Târîhi Hattâ Seneti 1949, Mu'essesetu'd-Dirâsâtî'l-Filastîniyye, I. Baskı, Beyrut, 1996, s. 484-537; M.Lütfullah Karaman, "Filistin", DİA, Ankara, 1996, XIII, 89-103.)

4-Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir Anlayışı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016-Recâ' en-Nakkâş, Mahmud Derviş Şâ'iru'l-Ardî'l-Muhtelleh, Dâru'l-Hilâl, II. Baskı, Beyrut, ts, s. 100; Faruk Bozgöz, Filistin ve İki Şair, Emel Dunkul, Mahmud Derviş, Araştırma Yayınları, I. Baskı, Ankara, 2004, s. 9

5-Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir Anlayışı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016-Recâ' en-Nakkâş, Mahmud Derviş Şâ'iru'l-Ardî'l-Muhtelleh, Dâru'l-Hilâl, II. Baskı, Beyrut, ts, s. 100; Faruk Bozgöz, Filistin ve İki Şair, Emel Dunkul, Mahmud Derviş, Araştırma Yayınları, I. Baskı, Ankara, 2004, s. 9

6-Ürün Ahmet Kazım, Modern Arap Edebiyatı, Çizgi Kitapevi Ekim 2015 s: 112-113

7-Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir Anlayışı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016-Recâ' en-Nakkâş, Mahmud Derviş Şâ'iru'l-Ardî'l-Muhtelleh, Dâru'l-Hilâl, II. Baskı, Beyrut, ts, s. 100; Faruk Bozgöz, Filistin ve İki Şair, Emel Dunkul, Mahmud Derviş, Araştırma Yayınları, I. Baskı, Ankara, 2004, s. 9

8- Akşit Eyüp, Mahmud Derviş Şiirlerinde Dini Semboller İzmir Kâtip Çeleb Üniversitesi SBE Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi İzmir-2017-Muhammed Dekrûb, "Hayâtî, Kadiyyetî ve Şi'rî", http://www.arabicnadwah.com/interviews/darwish-first_last_interview.html (erişim tarihi: 17. 03. 2015).

9- Akşit Eyüp, Mahmud Derviş Şiirlerinde Dini Semboller İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi SBE Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi İzmir-2017-1969 yılında "Zo Haderekh" ^{وز خريده} "isimli haftalık bir gazetede İsraili gazeteci Yusûf el-Ğâzî, Mahmud Derviş ile bir röportaj yapmıştır. İbrani- ce olarak yayımlanan bu röportajın Arapçası için bkz. Yusûf el-Ğâzî, "el-Hadîsü's-sahâfî: mea` Mahmud Derviş, 1969", <http://www.ahewar.org/debat/show.art.asp?aid=181152> (erişim tarihi: 04. 08. 2015).

10- Akşit Eyüp, Mahmud Derviş Şiirlerinde Dini Semboller İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi SBE Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi İzmir-2017-Nebîl Amr, "Ecmelüne", s. 9. -Mahmud Derviş, el-A'mâlû'l-kâmile, c. II, s.-Selahattin Yıldırım, "Mahmud Derviş (3)- Mahmud Derviş'le Bir Söyleşi Gibi." (Mahmud Derviş) <http://syildirim-salah.blogspot.com.tr/2009/12/mahmud-dervis-3-mahmud-dervisle-bir.html> (erişim tarihi: 10. 02. 2015).

11- Akşit Eyüp, Mahmud Derviş Şiirlerinde Dini Semboller İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi SBE Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi İzmir-2017-Mahmud Derviş, el-A'mâlû'l-kâmile, c. II, s. 253

12-Akşit Eyüp, Mahmud Derviş Şiirlerinde Dini Semboller İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi SBE Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi İzmir-2017-Muhammed Dekrûb, "Hayâtî, Kadiyyetî ve Şi'rî", http://www.arabicnadwah.com/interviews/darwish-first_last_interview.html (erişim tarihi: 17. 03. 2015).

13- Akşit Eyüp, Mahmud Derviş Şiirlerinde Dini Semboller İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi SBE Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi İzmir-2017-Recâ en-Nakkâş, a.g.e., s. 104.

14- Akşit Eyüp, Mahmud Derviş Şiirlerinde Dini Semboller İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi SBE Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi İzmir-2017-Recâ en-Nakkâş, a.g.e., s. 105; Yusuf el-Ğâzî, "el-Hadîsü's-sahâfî: mea` Mahmud Derviş, 1969", <http://www.ahewar.org/debat/show.art.asp?aid=181152> (erişim tarihi: 04. 08. 2015).

15- Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir Anlayışı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016-Recâ' en-Nakkâş, Mahmud Derviş Şâ'iru'l-Ardî'l-Muhtelleh, Dâru'l-Hilâl, II. Baskı, Beyrut, ts, s. 100; Faruk Bozgöz, Filistin ve İki Şair, Emel Dunkul, Mahmud Derviş, Araştırma Yayınları, I. Baskı, Ankara, 2004, s. 10

16- Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir Anlayışı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016-Recâ' en-Nakkâş, Mahmud Derviş Şâ'iru'l-Ardî'l-Muhtelleh, Dâru'l-Hilâl, II. Baskı, Beyrut, ts, s. 100; Faruk Bozgöz, Filistin ve İki Şair, Emel Dunkul, Mahmud Derviş, Araştırma Yayınları, I. Baskı, Ankara, 2004, s. 10

17- Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir Anlayışı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016-Recâ' en-Nakkâş, Mahmud Derviş Şâ'iru'l-Ardî'l-Muhtelleh, Dâru'l-Hilâl, II. Baskı, Beyrut, ts, s. 100; Faruk Bozgöz, Filistin ve İki Şair, Emel Dunkul, Mahmud Derviş, Araştırma Yayınları, I. Baskı, Ankara, 2004, s. 10

18- Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir Anlayışı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016-Recâ' en-Nakkâş, Mahmud Derviş Şâ'iru'l-Ardî'l-Muhtelleh, Dâru'l-Hilâl, II. Baskı, Beyrut, ts, s. 100; Faruk Bozgöz, Filistin ve İki Şair, Emel Dunkul, Mahmud Derviş, Araştırma Yayınları, I. Baskı, Ankara, 2004, s. 10

19- Eminoğlu Ali, Modern Arap Şiirinde Mahmud Derviş ve Şiir AnlayiŐı Selçuk Üniversitesi SBE Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi Konya-2016- Recâ' en-Nakkâş, Mahmud Derviş Şâ'iru'l-Ardi'l-Muhtelleh, Dâru'l-Hilâl, II. Baskı, Beyrut, ts, s. 100; Faruk Bozgöz, Filistin ve İki Şair, Emel Dunkul, Mahmud Derviş, Araştırma Yayınları, I. Baskı, Ankara, 2004, s. 10

20-Akşit Eyüp, Mahmud Derviş Şiirlerinde Dini Semboller İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi SBE Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi İzmir-2017 186- Selahattin Yıldırım, "Mahmud Derviş (3)- Mahmud Derviş'le Bir Söyleşi Gibi."(Mahmud Derviş) <http://syildirim-salah.blogspot.com.tr/2009/12/mahmud-dervis-3-mahmud-dervisle-bir.html> (erişim tarihi: 10. 02. 2015).

21- Tekin Merve, Mahmud Derviş'in "Cidâriyye" adlı Şiirinin ve Çevirilerinin EŐdeđerlik Açısından Değerlendirilmesi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Mart 2019 -Yıldırım, S., Sitesi, S. & Derviş, M. Bu Dünyadan Mahmud Derviş de Geçti, Őiirleri, Bir Söyleşi Gibi, Blog ArŐivi, s.2-3. <http://syildirim-salah.blogspot.com/>, sayfasından eriŐilmiŐtir.

22- Tekin Merve, Mahmud Derviş'in "Cidâriyye" adlı Şiirinin ve Çevirilerlerinin EŐdeđerlik Açısından Değerlendirilmesi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Mart 2019 -Yıldırım, S., Sitesi, S. & Derviş, M. Bu Dünyadan Mahmud Derviş de Geçti, Őiirleri, Bir Söyleşi Gibi, Blog ArŐivi, s.2-3. <http://syildirim-salah.blogspot.com/>, sayfasından eriŐilmiŐtir.

23. Tekin Merve, Mahmud Derviş'in "Cidâriyye" adlı Şiirinin ve Çevirilerlerinin EŐdeđerlik Açısından Değerlendirilmesi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Mart 2019 -Suçin, M. H. (2013). Öteki dilde var olmak. Ankara: Say

24- Tekin Merve, Mahmud Derviş'in "Cidâriyye" adlı Şiirinin ve Çevirilerinin EŐdeđerlik Açısından Değerlendirilmesi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Mart 2019 -Őehirli, T. N. (2010). Ana Hatları ile Modern Filistin Şiiri ve Mahmud Derviş: Hayatı, Eserleri ve Őiirindeki Temel Kavramlar. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

25- Tekin Merve, Mahmud Derviş'in "Cidâriyye" adlı Şiirinin ve Çevirilerinin EŐdeđerlik Açısından Değerlendirilmesi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Mart 2019 -Hasan, A. (2008). Şâ'iru'l-mukâveme Mahmud Derviş. Kahire: Dâru'l-Fârûk li'l istismârât ve's-sekâfe, Birinci baskı.

26- Tekin Merve, Mahmud Derviş'in "Cidâriyye" adlı Şiirinin ve Çevirilerinin EŐdeđerlik Açısından Değerlendirilmesi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Mart 2019 -Göçer, M. (2006). Gassan Kenefani ve Öykücülüğü. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

27-Ürün Ahmet Kazım, Modern Arap Edebiyatı, Çizgi Kitapevi Ekim 2015 s: 112-113

28- Tekin Merve, Mahmud Derviş'in "Cidâriyye" adlı Şiirinin ve Çevirilerinin EŐdeđerlik Açısından Değerlendirilmesi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Mart 2019 -Yılmaz, N. (2013). Filistinli Şair Mahmud Derviş: Hayatı-Edebi KiŐiliđi-Eserleri. Erzurum: Fenomen.- İbrâhim, M. (2009). Ecmel Kasâid Mahmûd Derviş Hayâtuhû ve Şi'ruhû. Amman: Daru'lİsrâ

29-Aydoğan Çağla Gügercin, Mahmud Derviş'in Arapçadan Türkçeye Çevrilen Őiirlerine EleŐtirel Bir Bakış Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı Çeviri ve Kültürel Çalışmalar Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Temmuz 2023 -Suçin, M.H. (2020). Badem Çiçekleri Gibi Yahut Daha Ötesi Mahmud Derviş Şiir Kitabı Çevirisi. İstanbul: Everest Yayınları

30-Meydan Okuyorum Şiiri - Mahmud Derviş (antoloji.com) Erişim Tarihi 25.11.2023

Neydi ona karşı hissettikleri? Aşk mı? Hayranlık mı? Neydi? Doğrusu bilmiyordu ama odasında onu beklerken kalbi nasıl da çarpardı. Ama geldiğinde bunu ona hiç söylemezdi. Sanki bir arkadaşı gelmiş gibi karşıladı onu. Neden? Bir hoca ve bir öğrenci oldukları için mi? O bir son sınıf öğrencisi, kendisi doktoralı bir öğretim üyesiydi. Aynı bölümde değillerdi ama, olsun, bu durum onu rahat hareket etmekten alıkoyuyordu.

İlk yemeğe çıkışlarını hatırladı. Allah'ım, o ne kadar güzeldi o gün. Gözlerinin bu kadar güzel, bu kadar mavi olduğunu sanki o gün fark etmişti. Söyleseydi ya bunları, iltifat etseydi ya. Belki de utangaçlığı idi bu tutumunun nedeni. Hep utangaç biri olmuştu. Ve bu yüzden bu yaşına kadar hiç ciddi bir ilişkisi olmamıştı. Utangaç mıydı, çekingen mi? Bu ikisi arasında bir fark olmalıydı.

Bir gün elini tutmak istemişti, bütün çekingenliğini yenerek. O da elini uzattı ama kısa bir süre için. Sonra çekti elini. Çok kırılmıştı elini çekmesine, bu yüzden bir daha elini tutmaya yeltenmedi. Bir yere gittiklerinde, dolaştıklarında kibar fakat mesafeli davranırdı. Aralarında bir türlü aşamadıkları bir şeyler vardı sanki. Belki zamanla yoluna girer diye düşünür, avuturdu kendini.

Fakat bir gün, belki ilişkilerini resmileştirmek işleri yoluna koyar diye düşündü ve ona "Hadi, bu beraberliğe ivme kazandırırım." dedi. O ise hiç karşı çıkmadı. O kadar şaşırmış ve sevinmişti ki, hemen bir kuyumcuya gidip söz yüzükleri aldılar ve birbirlerinin parmaklarına taktılar ama o sırada hiç öpüşmediler, yanaktan bile.

Akşamları o yüzüğe bakarak onu ne kadar sevdiğini, hislerinin karşılıklı olduğunu düşünür, mutlu olurdu. Çıktıkları süre içinde onu hiç davet etmedi bekar evine; bunun uygun kaçmayacağını düşünürdü. Onun için O, o kadar kıymetliydi ki, uygunsuz bir şeyler yapmaktan çok korkardı.

Bu minval üzerine yürüyen ilişkileri, onun dönem sınavları başlayınca biraz aksadı. Artık eskisi kadar sık görüşemiyorlardı. Bazen sınav bitince odasına gelir, birlikte çıkarlardı fakülteden. Ailesinden bir tek erkek kardeşiyle tanışmıştı. Anne babasıyla tanıştırmayı teklif dahi etmedi. Onların haberi var mıydı acaba? Ya yüzük? Evde yüzüğü çıkarıyor muydu acaba parmağından?

O gün, o hiç aklından çıkmayan gün, bir sınavdan çıkınca gene odasına gelmişti. Birlikte çıktılar, fakültenin hemen yukarısındaki çay bahçesinde bir ağacın altına oturdular. O gün daha bir farklıydı sanki; daha uzak, daha soğuk. Ve aniden şunları söyledi: "Ailen tanışmak için gelecekti ya bu ay, ben ... Ben iyice düşündüm ve ... Söyle onlara gelmesinler."

Bir an ne diyeceğini bilemedi buna karşılık, sadece boğuk bir sesle "Neden? Uygun bir zaman değil mi? Ne zaman gelsinler?" dedi ama bu sözlerin ne anlama geldiğini hemen anlamıştı. Bir an nefes alamadığını hissetti, yüreğine bir yumru oturmuştu sanki, işte en korktuğu şey başına gelmişti. O ise aynı soğuklukla devam etti: "Yürümeyecek bu iş... özür dilerim ama devam etmek istemiyorum." İşte bu sözler üzerine, o hiç söylenmeyecek, söylenmemesi gereken kahrolası sözler döküldü ağzından: "Olur mu hiç, el alem ne der?"

O akşam son defa birlikte yürüdüler, hiç konuşmadan. Evlerine giden sokağın başına geldiklerinde durdu ve elini uzattı. Vedalaştılar.

Not: Artık yetmiş yaşına merdiven dayadım ama bu sözler hiç aklımdan çıkmadı. Yıllarca sorguladım kendimi, nasıl söyleyebildim bunları diye? Nasıl ruhsuz, nasıl duygusuz bir cevap. Olacak iş değil. Neden böyle söyledim? Neydi amacım? Öylesine mi söyledim, ağzımdan mı döküldü istemsizce, yoksa ... Yoksa onu incitmek mi istedim? Sanki ona karşı hiçbir şey duymuyormuşum ama bu ilişkinin sonlanması beni başkaları önünde zor durumda bırakacakmış gibi. Bu sözlerden başka ne anlam çıkarabilir ki? Aslında onu ne kadar sevdiğimi söylemek varken, ona ne kadar tutkun olduğumu söylemek varken, ona bunları nasıl söyleyebildim? Nasıl? Nasıl?

Geleceğini Biliyordum

Ağırlaştırılmış müebbet hapis gibi ilerlemiyordu bir türlü zaman. Gökten düşen bin türlü işkence, bin türlü ısırap, bin türlü acıydı. Bin yıllık bir ölüm kol geziyordu cephelerde.

O mahşer gibi mahvedici, kanatıcı savaşın en çetin günlerinden bir gün, en zorlu anlarından bir andı. Bir grup asker cephede yağmur gibi gelen mermilerden korunmak için mevzide gizlenmişti, bir taraftan da fırsat kolluyorlardı, düşmanın üzerine atılıp savaşmak için can atıyorlardı. İçlerinden bir asker ileride kendilerinden önce gelip düşmanla çarpışmaya giren, ateş çemberinin içinde, kurşun yağmurunun altında kalan bir arkadaşını gördü. Bakışlarını üzerinden ayırmıyordu hiç, yoksa bir anda gözden kaybolabilirdi. Kendinden geçmiş, canla başla, cesurca çarpışıyordu arkadaşı, elindeki tüfekte ateş püskürüyordu fakat o kurşun yağmurunun altında dayanması mümkün değildi. Dakikalar sonra kurşunlara hedef olup kanlar içinde yere düştü.

Öyle bir kurşun yağıyordu ki sağanak yağmur gibiydi. Cephelerde bir saniye bile olsa kimse başını kaldırıp burnunu siperin dışına çıkaramıyordu, yağmur gibi ateş yağıyordu. Arkadaşının düştüğü duruma dayanamayıp siperden dışarıya doğru atılmak için ani bir hamle ile ayağa kalktı ama o sırada başka bir asker onu kolundan tutup içeri çekti.

"Deli misin sen oğlum? Artık onun için bir şey yapılamaz, onu kurtarayım derken kendin öleceksin. Arkadaşın kan revan içinde kalmış, belki de ölmüştür. Sen kendi hayatını da tehlikeye atıyorsun, düşünmeden hareket ediyorsun, yerinde dur nereye gidiyorsun?" dedi kızgın bir ifadeyle.

"Sen ne diyorsun be kardeşim, ben gideceğim tabii ki ve arkadaşımı kurtaracağım, onu orada ölümlü baş başa bırakamam," dedi Taner üzgün bir ses tonu ile, tonlarca hüznü taşıyan bir ima ile.

"Sen ne yapabilirsin, insan bu savaş rüzgârının önünde savrulan bir yaprak gibidir, kurtulmak istiyorsan şu siper gir artık, vurulacaksın şimdi, haydi durma."

"Hayır, ben kendimi düşünmüyorum, arkadaşımı kurtarmak istiyorum, geri dönmeyeceğim, bırak kolumu artık ben gideceğim. Ölüm, cesaretini kaybedince gelir, inanmaktan vazgeçince, hedefinden geri dönünce başlar. Ben onu kurtaracağıma inanıyorum."

Kolunu askerin elinden kurtardığı gibi yeniden ileri atıldı ve kurşun gibi fırladı. Kimsenin inanmadığı bir kıvraklıkla koştu. O korkunç sağanak ateş yağmuru altında korkusuzca koşup bir anda arkadaşının yanına ulaştı ve yere attı kendini, biraz durup soluklandıktan sonra döndü, eliyle yaralı arkadaşını kontrol etti, yarasından kan akıyordu, eli kıpkırmızı olmuştu. "Bir an önce doktora ulaştırmalıyım," diye düşünerek yere çömeldi, yaralı arkadaşını sırtına aldı ve ayağa kalktı, hızla geri geldi. Gelir gelmez siperin içine attı kendini, birlikte yere yuvarlandılar. Arkadaşının taş gibi ağırlaşmış bedeni olduğu yere çakılıp durdu, cansız düştü yere. Gelirken, sırtında iken ölmüştü. Cesur, vefalı ve fedakâr asker, yaralı arkadaşını bir cehennem çukurundan çekip getirmişti adeta, onu kurşunlardan kurtarmıştı ama ölümden kurtaramadı işte. Diğer arkadaşları ona döndü;

"Ben sana gitme demiştim, bak ölmüş işte, kendini büyük bir tehlikeye attın, sen de ölebilirdin," dedi yine kızarak. "Olsun, güzel oldu ama ben görevimi yaptım, arkadaşımı o ateşin ortasında bırakamazdım ki, o kurşunların içindeyken ben nasıl buradan bakıp durabiliydim, nasıl," dedi, gözleri dolarak ve hiçkırıklara boğularak.

"Güzel oldu, güzel, hem de çok güzel oldu," dedi, "sonra ömür boyu vicdan azabı çekip kendimi suçladım, şimdi ben görevimi, üstüme düşeni yaptım fakat onu kurtaramadım."

"Bak, kardeşim, bu adam ölmüş, getirmeseydin de olurdu, nasıl olsa cesetler sonra toplanırdı."

"Sen de beni dinle asker. Ben arkadaşımın yanına vardığımda daha ölmemişti. Onun son sözlerini duydum, benim için bu durum her şeye değdi. Peki, sen onun bana ne dediğini biliyor musun?" dedi ve hıçkırarak onun son sözleri tekrarladı;

"Ben geleceğini biliyordum, geleceğini biliyordum." dedi bana. "O sözleri duymak yeter bana." Acılı ve yürek kanatıcı bu sözleri duyan Taner'in buğulanmış gözleri cam gibiydi şimdi, iyice buğulanmıştı, birazdan akacak yaşlarla dolmuştu. Boğazı tıkanıyordu, tüyleri diken diken oldu, öyle bir üzüldü ki üzüntüsünden konuşamıyordu. Bu arada büyük bir patlama sesleri geldi, peş peşe bomlar atılıyordu. İki elini kafasının üstünde birleştirdi, siper yaptı kendine, yine siper aldı, hiç soluk aldırılmadan sağanak yağmur gibi ateş etmeye devam ediyordu düşman. Kelimeler kesik kesik çıkıyordu ağzından, kelimeler değil artık sessiz hıçkırıklar çıkıyordu boğazından doğrusu. Coşkun, konuşmayı bırakıp sessizliğe gömülen, o cümleden sonra hiç konuşmayan Taner'in kendisine hak verdiğini, sarf ettiği sözler için pişman olduğunu anladı, onun duygularını hissetmişti;

"Taner sen iyi misin, ne oldu sana, yaralandın mı yoksa?" diye sordu.

"Hayır, yaralanmadım, ben iyiyim, ya sen nasılsın, seni üzdüm, kusura bakma, sen haklıydın, özür dilerim."

"Önemli değil kardeşim, ölüm budur işte, kurşun gibi aniden gelir, bir gün bir yerde bulur insanı, acımadan alır götürür."

Moda evinin duvarlarını izledi. Bitki motifleriyle süslü gizemli bir binadaydı. Tırnaklarıyla kazıyarak burada kendine bir yer bulmuştu. Yapıldığı zamana eşlik edeli beri kim bilir ne kadar cazibeli kadınlara giysi dikilmişti bu moda mağazasında. Tarih okumayı severdi. Eski mimari yapıları araştırırken bulmuştu burayı. Yıllardır ünlü insanlara terzilik yapıyordu. Ama tuhaf alışkanlıklar edinmişti son zamanlarda. Boşmasının ardından geçirdiği beş sene boyunca hayatına kimse girmemişti. "Abla çay veriyim mi?"

"Hım! yok şimdi değil."

Binadaki çaycının sesi onu kendine getirmişti. Mahzeni düşündü. Karanlık soğuk itici bir alandı. Yeniden önündeki tarih atlasına döndü. İhtişamlı yerleri takip etmek hoşuna gidiyordu. Allah bilir bu parlak sayfalara girmeyen neler yaşanmıştı. Sonra bir keresinde bir dönem filminde izlediği kareyi hatırladı birden. Bir balodaydı. Baş kahraman, çünkü ne zaman ağzından öpecek olsam bir şey beni itiyor diyordu kadına dans ettiği sırada. Kadın ise büyük bir kahkaha atıyordu karşısında. "Neden olacak karakter evli bir kadındı." diye mırıldandı.

"Ya ben, dul bir kadınıym."

"O da evli bir erkekti."

Bazen kasvetli bir hale geliyordu odası. Temizlikçi kadın "Hanımefendi nereden başlıyorum?" deyince "Bak işine, ben çıkıyorum." demişti.

Yine beyni dönmüştü. Binanın merdivenlerini hızla indi. İşte yine aynı yer. Son zamanlarda önünden geçerken kendinden geçtiği mahzenden uzaklaşınca derin bir nefes aldı. O görkemli kapıdan kim olarak çıkıyordu. Tolstoy'un "insan ne ile yaşar" sözünü hatırladı.

"Ne yapıyorum? Tehlikeli bir oyun oynadım."

Evliydi. Peşimi bırakmayacağını söylemişti. Kendimi ondan uzaklaştırmak istedim. Sonra dudakları dudaklarıma değdi. Kariyerim yerle bir olacaktı. Nasıl yaşayacaktım? Her şeyi gazetelere vereceğini söyleyip para istemişti. Gözü dönmüştü. Kaç kere sapladı bilmiyordu. Ve sonra onu o karanlık odaya götürmüştü. Tekrar geri döndü. Duvarların üzerindeki bitki motiflerine takıldı. Belki de bu simgeler kardeşliğin adıydı. İyiliğin temsilcisiydi. Belki de bu motiflerin dili olsa onu kurtarırdı. "Hafızalarına kazınmıştır benim iyiliklerim." deyiverdi. Ama anlık bir hata onun gözünü döndürmeye yetmişti. Yeniden motiflerin konuşmalarına takıldı.

"Ey sen! ne gelinler çıkardın bu moda evinden. Onlara ellerinle çiçekli taçları taktın. Ama yaptığından kaçamazsın. Bedelini ödemediğin hiçbir şeyi elde edemezsin. Huzurunun bedelini ödemek için yaptığına sahip çık." Ama bunun cezası derken kendine geldi. Öldürmediğine şükretti. Mahzene gömerim diyordu sürekli. "Huzurumun bedeli." dedi birden. Ondan kaçmak ve yalnızlığımın krallığında yaşamak. İş her şeyden önemliydi. Çıktı ve süslemelere yeniden baktı. Çalışmak ona iyi geliyordu.

Gerçek

Profesörün kalbi normalden daha hızlı atıyordu. Boğazı öylesine kurumuştur ki, ağzına çektiği hava görünmez bir bariyere çarpıyor, yavaşlıyor ve nefes borusuna ulaşmakta zorlanıyordu. Amfideki derin sessizlik ve üzerine düşen yüzlerce göz, beyninin hasta kısmı ile döngüsel bir bağ kurmuştu. Profesörün bir türlü konuya girememesi, ağzından çıkacak sözcükleri bekleyen kalabalığın sessizliğini artırıyor, giderek sessizleşen sessizlik adamın diyaframını iyice daraltıyordu. Titreyen parmakları ile masadaki suya uzanırken Keşke diye düşündü profesör. Keşke ilacını alsaydı. Unutmamıştı, bunu bilerek yapmıştı. Ön beynine güvenmişti. Fakat ilkel beyninin ne kadar güçlü ve köklü bir geçmişe sahip olduğunu bir kez daha anlıyordu.

Sabırsız kalabalık dünyanın en ünlü fizikçisinin dudaklarına odaklanmış, insanüstü bir merakla bekliyordu. Profesör pet şişenin kapağını açtı. Bu basit, sıradan eylem ona sonsuzluk gibi geldi. Sanki kıyırık bir şişe kapağını değil de paslanmış tirbuşonla yıllanmış bir şarabın inatçı mantarını açmıştı.

Sudan birkaç yudum aldıktan sonra cesaretini topladı ve nihayet; insanlık tarihini peşinden sürükleyen, zihinlerde doğan, büyüyen ve kimi zaman ses kimi zaman ışık hızında yayılan o lanet olası kelimeyi çıkardı ağzından:

"Gerçek"

Ses dalgası salonda en arka sırada oturan, içten içe yaşamın nihai anlamını arayan dinleyiciye bile anında ulaştı.

"Nedir?"

Soru amfide kısa süren bir uğultu yarattı. En ön sırada, profesörün kaş çizgisinde beliren ter damlasına odaklanmış bir çocuk oturuyordu...

***

Buruşuk ve kibirli küçük bir adam elindeki deri parçasını var gücüyle çekiştiriyor, kalite testi yapıyordu. "Hım" dedi. "Tam istediğim gibi!"

Az ötesinde duran kendine uygun dikiş makinesine doğru gitti. Tokalı pantolonu, deri çizmeleri, altın rengi ceketi ve külahı ile muhteşem görünüyordu. Ancak bir biblo kadar olan bedenini görmezden gelerek neşeli tavırlarla minik aynasında kendine çekidüzen verdi.

"Bugün harikasın!"

Sonra da makinenin taburesine yerleşti.

"Pedallar Goldax!"

Altın gibi parıldayan dişliler yavaşça harekete geçerken alete bir öpücük kondurdu adam.

"Haydi bebeğim! İşilda..."

****

Profesör terliyordu. Gerçek neydi? Neyi arıyordu insan? Felsefenin amacı neydi? Fizikçilerin? O bunları düşünürken orta sıralardan bir ses yükseldi:

"Profesör!"

Profesör zihnini kemirmekte olan sorulardan sıyrıldı ve genç öğrencisine baktı.

"Evet, genç adam."

Son sözcük cılız çıkmıştı. Kaşının yanından süzölmeye başlayan ter damlası beynindeki hormonların yeniden düzensizliğe geçtiğini gösteriyordu. Birkaç dakikadır azalmış gibi görünen sosyal fobisi yeniden canlanıyordu.

"Bilinen evren, anlayamayacağımız büyüklükte bir sistemin mikroskobik bir parçası olamaz mı?" diye sordu hayatına anlam aşlamaya çalışan genç adam.

"Gördüğünü söylüyor..." diye düşündü profesör ve düşünmeye devam etti. Boğazı kurudu, kalbi hızlandı. Teni soğudu... Su içti.

"Bunu asla bilemeyiz" dedi.

Saçmalık, saçmalık, saçmalık... Her şey saçmalıktı. Algılarımız, diye düşündü. Ter damlası dudağının kenarına takıldı, ikiye ayrıldı. Bir parça yüzünde dağılırken, diğer yarı çenesine doğru yöneldi.

Çocuk sarı spot altında parıldayan damlayı takip etti.

****

Yaptığı işten büyük zevk aldığı her halinden belli olan adam, ağızına tuttuğu melodik ısıklıkla altın sarısı pedalara durmaksızın basıyor, elindeki deri parçasına da tüm detaylara dikkat ederek şekil vermeye çalışıyordu. Adam için hayatın bir anlamı varsa o da ayak kabı dikmekti... Bulunduğu tek kişilik tuhaf oda, mutfak ve diğer her şey tıpkı kendisi gibi mini porsiyondu. Duvarda, deri önlük ve hemen üzerinde altın çerçeveli bir fotoğrafı asılıydı. Görünüşe bakılırsa uzun zamandır yalnızdı... Kendi kendine gevezelik etmeyi sürdürdü.

"Goldax, Goldax!

Ayakkabıları yapıştırmak için yapıştırıcı. Derileri kesmek için bıçak. Ve çalışkan ayaklar...

"Ah! Bayan terlik mi dediniz?"

Evet bayım, çizmeleriniz!"

*****

Profesör derin bir nefes aldı.

"Size insanlık tarihinin tek gerçeğini itiraf etmeliyim çocuklar!"

Bu çıkışın ardından herkes sessizce, pür dikkat ve heyecanla bekledi. Öyle ki cama tıkırdatan bir sineğin sesi bile işitiliyordu. Sonra o da kesildi... Profesörün çenesine varan ter damlası önüne çıkan ben nedeni ile biraz yavaşlasa da yoluna devam etti.

"Küçük gerçeği görebilirsiniz, çünkü onun zıttı yalandır; ama büyük bir gerçeğin zıttı başka bir büyük gerçektir, gerçek belki de kafamızın tam arkasındadır."

Ter damlası çenesinin ucuna geldi ve kopmak için hazırlandı.

"Gerçek, iki heceden oluşan bir kelimedir. Sadece bir kelime..."

Ve ter damlası koptu...

Gülümsedi çocuk.

***

Deri parçaları, ayakkabılar, altın eşyalar, odadaki her şey aynı anda ağırlığını kaybedip havaya yükseldi.

Yerçekimsiz ortamda havada asılı kalmak çoğu zaman eğlenceli olsa da bazen can sıkıcı olabiliyordu. Bir yerden bir yere geçerken baş üstü takla atmak zorunda kalmak türlü sakatlıklara yol açıyor, her seferinde havada uçan eşyaları yerli yerince düzenlemek epey zaman alıyordu. Kırılan ve çizilenler ise cabasıydı... Tavanda baş aşağı konumdayken makinenin hasar aldığını görüp elini alnına götürdü adam.

"Offf, bebeğim!"

Mavi Bebelâ

An gelir
Paldır küldür yıkılır bulutlar
Gökyüzünde anlaşılmaz bir heybet
O eski heyecan ölür
An gelir biter muhabbet
Şarkılar susar heves kalmaz
Atilla İlhan

“Şimdi bu yaşımda, geçmiş kırk yılın yükü omuzlarımda, kozamdan çıkmaya çalışıyorum. Henüz başarmış değilim. Belki bir günüm anca var kalan ömrümdede belki kırk yılım. Ne önemi var ki, artık ne olmak istediğimi çok iyi biliyorum. Masmavi bir kelebek. Onca mavilikte görülmeyen, fark edilemeyen bir küçük kelebek. İsmimde çocukluktan kalma, Mavi Bebelâ.”

İmzasını atıp tarihini yazdı satırlar altına. Sonra da abajurun ışığını kapattı. Çok sıradan bir akşam olmuştu o akşam. İşten gelmiş, yemeğini yapmış, çocuklarını doyurmuş, kardeşleriyle telefonla konuşmuş, kocasının meyvesini yedirmiş, iki sıra kazağının ön patını örmüş beğenmemiş biraz sökmüş sonra tekrar örmüştü. Televizyonda bir yandan kurulan bir yandan bozulan ittifakları izlemiş, bir şehirde cinnet geçiren kocanın karısını yirmi bir yerden bıçaklama haberine dikkat kesilmiş, spiker artan pazar fiyatlarından şikâyet edenlerle röportaj yaparken dayanamamış kumandanın kırmızısına basmıştı. Sağda mı solda mı sorun anlayamadan kazağından iki sıra daha sökmüştü. Rutindi işte. Her şey rutindi. Neydi gece yarısı yatağından fırlatan, o kalemi eline aldırın, gözlerinden iki damlanın tuzunu ağzına akıtan. Düşündü, bulamadı, uyudu.

“Çocuklar kahvaltı hazır hadi soğumasın yumurta. Ya haydi diyorum, kalkın öğlen oldu bir depreşemediniz yerinizden.”

Söyleniyor söylenirken çay dolduruyordu bardaklara. Kocasını geldi yanağına bir öpücük kondurdu.

“Oo benim sultanım gene sol tarafından kalkmış, ne kızılıyorsun sabah sabah?”

“Kızımıyorum ama bu kaçınıcı ünlemem. Bir zahmet edip yerinizden kımıldamıyorsunuz.”

“Yahu haberlere bakıyordum neler olmuş neler memlekette”

“Bu memlekette olanlar da ölenler de bitmez”
Umursamaz tavırla tabağını çatalını koydu kocasının önüne. Kocasını çoktan eliyle zeytine peynire dalmıştı oysaki.

“Peynirin tadı biraz bozulmuş sanki.” dedi ağzını buruşturarak. “Boş ver tadı tuzu ye işte neyin tadı var ki!”

Adamcağız şaşırılmıştı. Kadının hallerinde bir gariplik vardı. Bu huysuzluk huzursuzluk neydi? Ara ara hırçınlaştığı terslendiği olurdu da bugünkü donuk bakışları, şiş gözleri her zamankinden farklıydı sanki.

“İyi misin hayatım neyin var senin?”

Sorusuna özenle sormuş aynı özenle gözlerinin içine bakmıştı karısının. Keşke aynı özenle lokmasını da yeseydi. Ağzını bir sala bir sola -geviş getiren bir hayvan edasıyla çeviriyor, çıkan şapır şupur seslere ise aldırış etmiyordu. Cevap gelmeyince de tereyağlı yumurtasına dalmıştı.

“Çocukları ne diye beklemiyorsun,” diye söylendi bu sefer. Kocasını ise birkaç lokmayı ağzına tıkıştırıp zaten doyan midesini de alıp kalktı sofradan.

“Anlaşıldı bugün solundan kalktın sen, sana afiyet olsun”

“Nereye, sofrayı toplamadan nereye? Hiçbir şey yapmadan nereye?”

Zaten şiş ve kırmızı olan gözleri iyice irileşmiş alev saçıyordu. Kocasını cevap vermeden, cevap vermeden usulca oturdu sandalyeye. Bağırılmaya devam ediyordu kadın.

“Ne oturuyorsun? Neden oturuyorsun? Oturmanın vakti mi?” Kadın öfkeli adam şaşkın elinde defterle oğulları girdi içeriye.

“Anne dün sana şiir okumuştum ya Atilla İlhan’ın, edebiyat ödevi için. Onun açıklaması için internete baktım bir şey bulamadım babama mı sorsak?”

Ne güzel ne dokunaklı bir şiidir Ahmet Muhip Dıranas'ın "Olvido"sü. Bir unutamayıp serenadıdır. Unutulmak istenilen, gönlümüzü üzen, aklımızı yoran her şeye "Elveda!" diyememenin trajedisini anlatır. Şikâyet edip de terk edemeyenlerin ağıtını söyler.

Nedir bu şairlerin çilesi? Neden bu kadar içli, neden bu kadar anlamaya ve yanmaya aday olurlar? Her şeyi anlamaya çalışmak yanmak demek. Anladıkça yanar şair, yandıkça özüne döner; kendi özünden dışa bambaşka gözlerle bakar. Başkalarının aldandığı yalanlara kanmaz, söylenen masallara inanmaz olur. Tesellisi zordur bir şairin bu yüzden, aldanışı ölüm.

Akşam, ikindiden itibaren hüznü meyilli ruhlara kendisini hissettirir. Oldukça hoyrat davranır üstelik onlara. Eğer günün saatleri umurunda bile değilse bir kişinin, akşamın olması da onu olumlu ya da olumsuz hiçbir şekilde etkilemez. Oysa zamanın resmigeçidine karşı hassas olan gönüller; havanın sarı, turuncu ve kıızılla olan raksına kayıtsız kalamazlar. Bütün gün sıradan işlerle, aşına çehrelerle oyalanan kederli ruhlara, akşam olduğunda kabuğuna çekilir. İşte o zaman onların üzerlerine önce yalnızlık hücum eder. Ardından gizli bir el kalplerinin ve dimağlarının sandıklarından derinlere hapsedilen, ümitsizce unutulmaya çalışılan her şeyi çekip çıkarır.

Yaptığımız hatalar, işlediğimiz cürümler, gönlümüzde onulmaz yara açan ıstıraplar, ümitsiz aş hikâyeleri ve daha niceleri; unutulmaya layıktır layık olmasına ya, nedense bizi asla terk etmezler. Koparıp atmak istedikçe onları, bizden bir parça olurlar. Elimizden, ayağımızdan daha sadıktır onlar bize.

Bir gece her zamanki gibi uyusak deriz, güneş doğduğunda bambaşka bir ufka açsak gözlerimizi. Bir sihirli değnek uyurken değse başımıza, silip yok etse bize acı veren her şeyi. Hayal etmek çare değil elbette!

Tıpkı Kabil'in Habil'le kardeşliğine eş; pişmanlık, unutmak arzumuzun kardeşi... Vicdan atımızın terkinde ebediyen yitmeyecek yanımız... İnsan olup da pişmanlık tuzağına düşmeyen var mı acaba dünya sürgünümüzde?

Pişmanlıklarımız hem acıktırır hem doyurur bizi hem tüketir hem de yeniden başlatır. Keşkesiz bir yurda özlem duymaklığımız hep ondan. Pişman olmasaydık eğer, insan da olamazdık. Unutmaya ve gönlümüzü avutmaya bu kadar susamazdık. Havva, Âdem'in kanına girdiğine kim bilir ne kadar pişman olmuştur yapayalnız ve çırılçıplak bu sürgün yerine düştüğünde! Ebedî eşini yeniden pişmanlıkları buldurmuştur belki de ona. Hem zenginiz hem de fakir keşkelerimizle hem üstünüz hem de hakir öyleyse.

Terk eden bir sevgiliyi hatırlamak yanmaların en harlısı olsa gerek. Hele bir de ona dair her ayrıntı umursamaz bir edayla hitap ediyorsa. Hatırlayış, sayısız anıyı içinde hapseden her akli yakar. Vefadan azade bir yâr, o yâre ait aslında hatırlanmaya bile değmeyecek on binlerce detay, başkaları için gayet sıradan olan fakat âşığı içinde tüketen her şey ne zorlu birer düşmandır yenilmeye asla eğilimi olmayan. Öyle zalim bir yârdir ki âşığı darmadağın eden bir gülüşü bile ondan esirgemiştir.

Unutuş her türlü gamdan, her türlü endişeden azade eder bizi. Pahası ne altınla ne inci ne de yakutla tartılabilir. Merhemdir o, ilaçtır. Hani bedenimizin herhangi bir yerinden yaralanır, sonra iyileşiriz; yaralarımız derin de olsa kapanır ya bazen. Fakat izleri hep durur ya bedenimizde hani. İşte ruhumuzda açılan yaralar da böyledir. Zamanla iyileşebiliriz belki, buna rağmen ruhumuzun izleri tam da yaralandığı yerde aşikârdır. Bu yüzden aklımız erdiği müddetçe tam bir unutma hâli gerçekleşemez bizde. Sadece gönül yaralarımız eski etkisini kaybeder. Her zaman onlar bizledir; daha da doğrusu bizdedir. Ölmeden unutamamak akli olan bir varlık olmanın en ömre ziyan yönüdür.

Dertlerimizin maceraları çoktan sona erseler bile, içimizdeki izdüşümleri bizleri kolayca terk etmeyecektir. Bu anlamda unutabilmek çoğu kez kutlu bir penceredir. Onun, kederlerimize doğru müşfik ellerle uzanması, gecenin teşrifıyla kapanan perdeler gibi onları koruyup kollaması; eşine benzerine az rastlanan bir cömertlik nişanesidir. Halbuki ne hoş ne tatlı bir histir unutuvermek; ağırlarla, sızılarla kavuran hastalıklarımızın ardından yaşadığımız nekahet dönemi kadar hem de.

Gam, kasavet çöker sık sık, kesif bir sis gibi yaralanmış her kalbin üstüne, hele bir de bu kalbin sahibi efkârlanmaya ezelden meyyalse. O zaman küçük bir çocuk annesini çağırıcasına, kişi unutuşun sihirli dokunuşlarını terk edilmiş bir âşık sevgilisine seslenircesine davet eder. Bu dokunuşlar çoğu kez gecenin karanlığıyla eşanlamlıdır. Her şeyi simsiyah örtüsüyle örter, yok etmese de onları.

Özlenen, muzdarip dimağ tarafından; gece midir acaba, yoksa unutabilmek melekesi midir? Gamdan ve kasavetten ne kurtarabilir onu? Derin bir uykunun kollarına bırakmak mı kendini, yoksa unutuşun zümrüt sinesinde kendinden vazgeçmek mi?

Yitikler, mağluplar ve mahzunlar. Onlar dünyanın en şansız yaratılmışlarıdır. Bir şeylerini yitirmiş, bir yerlerde yitip gitmiştir hepsi. Bu yüzden kendilerini mağlup sayarlar, bu yüzden başkalarınınca mağlup kabul edilirler. Mahzun ve melûl gezerler halk içinde.

Hayat aslında bir yönüyle acımasız bir savaş değil midir? Bir muharebe meydana, görünmez kanların ve saydam göz yaşlarının arzı endam ettiği bir kör dövüş sahnesi... Burada ya kurt ya da kuzu olunur ya da bütün acımasız şartların inadına insan kalınır.

Bana öyle geliyor ki biz insanlar pek tuhafız birbirimizin canını yakmak bahsinde yarıştığımız için, birbirimizin etini canla başla yemeye talip olduğumuz için, ellerimizi, dillerimizi kardeşlerimizin kanına kolayca bulayabildiğimiz için. Bu yüzden dünya maceramızda görünürde de olsa galiplerimiz ve yitiklerimiz hiç eksik olmayacak, mağluplarımız ve mahzunlarımız hep aramızda dolaşacaklar ne yazık! Belki de biz olacağız onlardan biri, unutmak hazinesine hasret kalacağız kim bilir?

“Olvido” şiirinde Ahmet Muhip Dıranas unutuşa şöyle sesleniyor karamsar davetini henüz işitmeden:

“Yolunu gözlüyor lamba ve merdiven/
Susmuş ninnilerle gıcırıyor beşik/ Ve
cümle yitikler, mağluplar, mahzunlar...”

Hiçliğin Gölgesinde

Ben bir nihilistim. Hayatta bir amacım olmadığına inanıyorum. Dünya boş ve anlamsız. Kozmosta yapılan her ne ise, sonunda bir hiç olacak. Bu bana ne tarihteki ne de bugünkü insanların, filozofların hayat anlayışından farklı gelmiyor. Ama kendi karamsar düşüncelerimle dolu dünyamda, hiçliğin karanlığına doğru süzülüp giden bu anlamsız varoluşumu sorguluyorum. Her gün, kendi kendime konuşarak ve düşüncelerimi yineleyerek güçlendiriyorum. Belki de başka bir hiçlikten farkım yok.

Yaşamın amacı nedir diye kendime sorduğumda, bana bir cevap vermez hiçbir şey. Felsefede "existentialism" adı verilen anlayışın en ünlü söylemi, "Varoluş özden önce gelir." belki de en somut cevap olarak karşımıza çıkıyor. Yaşamın anlamı önce var oluşta, sonra kendini keşfetmede yatıyor. Ama bunun ne anlamı var? Sonunda, bir hiç olacak.

Neden varız? Hiçbir şeyin nedeni olmadığı gibi, bizim de nedenimiz yok. Varlığımızın anlamını aradığımızda, gözlerimizi hayatın yalancı parıltısına açmışız demektir. Hiçbir şey sonsuza kadar var olamaz. Hiçbir şeyin nedeni sonsuz değildir. Sonunda, varoluşumuz bir hayal kırıklığına dönüşür. Bu anlamsız dünya neden var? Belki de sorunun cevabı benim var oluşumdur. Yoksa belki de varoluşumun cevabı yokluğumdur.

Neden hiçliğin ortasında varız? İnsanlık bu soruyu sorduğundan beri hiçbir şey değişmedi. Belki de sormak yanıltır. Belki de soruyu sormak yerine, acımasız ve anlamsız hayatta öznel bir anlam bulmalıyız.

Ama ne olursa olsun, yaşamın amacı üzerine hiçbir kesinliğimiz yok. Sonunda, tüm sorularımızın yanıtları kendi yokluğumuzda bulunuyor.

Bu düşüncelerim beni her zaman rahatsız ediyor, ama ne yapabilirim ki? Belki de hiçbir şey yapamam. Belki de benim bir varoluşum yok. Belki de hayatım hiçbir anlam taşıyor.

Benim için artık zaman doldu. Ben bir hiç olmak için var oldum, bir hiç olmak için de öleceğim.

Naftalin ve Pamuk Şekeri

Küçük kâşifler naftalin kokusunu iyi bilirler. Zira onu cezbedici kılan, kapısı konuklar geldikçe açılan misafir odasıdır. Ah, o anahtarı az aramadım annemin yokluğunda. Karnım ağrıyor bahanesiyle evde kalıp dip köşe onu arardım. Annemin çantasında götürmüş olabileceği hiç aklıma gelmezdi.

Tüm mahalleli ılık yaz akşamlarında kapı önlerinde demledikleri muhabbetlerini, tavşankanı çaylarına katık ettikleri yetmezmiş gibi bir de altın günü tertip ederlerdi. O vakit misafir odasının bir sonraki karşılamaya kadar açılışını iştihâ ve iştihâyla karşılardık. Dedemden öğrendiğim bu kelimeler dilime pelesenk olmuştu. Uysa da kullanıyordum uymasa da. Ama bence uyuyordu. Tıpkı çekyatların dantel örtülerle ve misafir odasının naftalinle mükemmel bir çift olması gibi. Velhasıl çocukluk güzel şeydi be. Neyi özlesem havsalamda pamuk şekerine dönüşüyordu. Dedem havsalayı da çok kullanırdı. Onun o dişsiz ağzında pek çok kelime pamuk şekeri gibi yumuşayıverirdi.

Oysa bembeyazdır kar, kırmızı yağdığı-
nı göremeyen bin seksen altı canın
anısına...

Büyükanne min vefatından bir yıl
önceydi... Tüm itirazlarımıza rağmen
pazar kahvaltısı için kendi evinde top-
lanmamızı istedi. Hiçbirimiz onun iste-
ğine karşı gelemezdik. Yardımcısının
hazırladığı mükellef kahvaltı sonrası
aile fertlerinin salonda toplanmasını
rica etti. Sükûnetle kahvelerimizi içme-
mizi bekledi. Yardım isteklerimizi
nazikçe geri çevirdi, sedef kakmalı
bastonuna dayanarak ayağa kalktı.
Bulutlanan gözleriyle hepimizin yüzüne
tebessümle baktı. Sevgi sözcüklerini
cömertçe sarf etmeyi seven büyükan-
nem sakın bir ses tonuyla bizlere hitap
etti:

"Sevgili yavrularım! Hepinizi çok ama
çok sevdiğimi bilirsiniz. Hiçbirinizden
iğne ucu kadar kötü bir davranış gör-
medim, kötü söz işitmedim. Allah hepi-
nizden razı olsun... Yaşım kemale erdi,
sona doğru yaklaştığımı hissediyorum
ama Allah'a şükür ki aklım başımda. Bir
karar verdim daha doğrusu rahmetli
babanızın da düşüncesi bu yöndeydi.
Sizlerin hâli vakti yerinde... Bizden
kalanlar torunlarınıza da yeter artar
bile. Fakat oturduğum daire ile rahmet-
li babacığımın payıma düşen çarşıda-
ki han ile hamamın mülkiyetini Türk
Eğitim Vakfı'na bağışlamak istiyorum.
Prosedürü en iyi Kuthan bilir. Kutancı-
ğım vekilim olarak işlemleri başlat
lütfen. Emri hak vaki olunca da..."

Veda konuşması gibiydi büyükanne min
içimizi acıtan sözleri. Birbirimizin
yüzüne bakakalmıştık. Kimsenin konu-
şacak hâli yoktu. Büyükbabamın kaybı-
nı henüz kabullenememişken, içimizde-
ki kor ilk günkü gibi alevliyen büyü-
kanne min ölümünden bahsetmesi karşı-
sında afallamıştık.

Hayırlı bir işe vesile olacağı için gurur
duymuştuk kendisiyle. Gerekli işlemleri
hemen yapabilmem için tapuları, nüfus
cüzdanını elime tutuşturduğunda
yüzünü görmeyi isterdim büyükanne-
min. Asaletinin gururla kucaklaştığı bir
gülümseme yayıldı yüzüne ve sonsuz bir
saadetle ışıldadı gözleri... Hiçbirimizin
itirazı olamazdı, olmadı da...

Sevgili büyükanne min vefatının üzerin-
den üç ay geçmişti. Ne evi boşaltmaya
isteğimiz vardı ne de mecalimiz. Bir
zamanlar sevgi, saygı ve hoşgörünün
timsali olmuş iki büyüğümüzün sayısız
hatıralarla dopdolu evini boşaltmak
onlara sırt çevirmek ya da hatıralarına
saygısızlık yapmak gibi geliyordu bizle-
re... Hukuki işlemleri halletmiştim. Dai-
reyi boşaltıp teslim etmemiz gerekiyor-
du. Artık o daire bizim değildi. Eğitim
görmek isteyip de maddi gücü yetme-
yen, bu alanda her türlü ilgi ve yardım
görmeğe değer gençlerimizin okuyabil-
mesine olanak sağlayan Türk Eğitim
Vakfı'nın öz malıydı. Büyükanne min
şahsi eşyalarını, antika mobilyaları
almak için annem ve kız kardeşimle
birlikte hafta sonu ilk kez eve gittik.
Hüzünlü bir buluşmaydı bu... Kahvelerini
içerken gazete okudukları iki berjer
koltuk mahzun ve küskün bir köşede
sessizce sahiplerini bekliyordu. Fiskos
masasının üzerinde teessürle bekleyen
ut ile kanun boyunlarını eğmiş dost
ellerin onları okşamasını arzu edercesi-
ne bakışıyorlardı.
Gümüşlük ve şifonyerin üzerindeki
çerçevelerden ışıltılı gülüşleriyle bize
bakan büyüklerimizin resimlerini görün-
ce, acıları koyu bir hüznün olup yüreğimi-
ze çöreklenmişti. Sisli gözlerle odaları
dolaştık. Bir ses, bir kahkaha, bir iltifat
aradık ama kulaklarımıza akseden
nefeslerimiz dışında, duvarlar kadar
dilsizdi her yer...

Annemle kız kardeşim yatak odalarına yönelirken ben de kitaplıktaki kitapları toplamaya başlamıştım bile. Okumaya seven büyüklerimin çok kitabı vardı. Tasnif işini sonraya bırakıp hepsini kolilere doldurdum. Lüzumlu, lüzumsuz olmasına bakmaksızın dolap ve çekmelerde bulduğum yazılı, basılı evrakları da bir araya topladım. Kolilerin çokluğu yüzünden holde geçecek yer kalmamıştı. Giysiler bavullara yerleştirilmiş, kırılacak değerli eşyalar ambalajlanmıştı. İhtiyaç sahiplerine verilecek eşyalar salonun bir köşesine istif edilmiş, antika mobilyalar nakliye firmasının elemanları tarafından taşınacak hâle getirilmişti. Bizleri asansöre bininceye kadar kapıda bekleyen, güler yüzüyle el sallayan büyükannem olmaksızın evden çıkıp ilk kez merdivenlere yöneldik...

Evrak dolu kolileri bir an önce elden geçirmem gerekiyordu. Zira büyükannem ve büyükbabamdan bize kalan mirasın ailemin diğer fertlerine intikali için evraklara ihtiyacım vardı. Duruşmadan sonra ofise uğrayıp diğer dosyalar üzerinde akşama kadar çalıştım. Annemle babam kaplıca tedavisi için şehir dışındaydı. Ofise yakın bir lokantada akşam yemeğimi yedikten sonra eve doğru yollandım. Önce klasörleri incelemem gerekiyordu. Gerçi sırt kartonlarında içindeki dosyaların neyle ilgili olduğu yazıyordu ama yine de bakmak lazım diye düşündüm. Elime ilk aldığım klasörün sırtında "Karneler" yazıyordu. Ne karnesi olabilir diye düşünürken büyük sarı zarflardan birini açtım. İçinden çekip çıkarttığım karnelerden biri büyükbabamın ilkokul üçüncü sınıf karnesiydi. İlk kez görüyordum. Çok şaşırmıştım, gayriihiyari gözüm tarihine kaydı. 1947 tarihli karnede; tarih-coğrafya-yurттаşlık bilgisi, tabiat bilgisi, aile bilgisi, aritmetik-geometri, jimnastik gibi bazı farklı dersler vardı. Büyükbabamın; ilkokul, ortaokul ve Arifiye / Sakarya Köy Enstitüsünden aldığı karnelerin tamamı zarfın içindeydi. Diğer sarı zarfı büyük bir merakla açtım.

Büyükannemin birkaç karnesi vardı sadece. Buruşukluğu ütüyle düzeltilmiş, bazı yırtık yerleri yapıştırılmıştı. Rutubetten yazılar silikleşip mürekkepleri dağılmıştı. Yazılar zor okunuyordu. Sanırım Çifteler / Eskişehir Köy Enstitüsünden alınmış birinci sınıfa ait bir karneydi. Türkçe, matematik, fizik, tarih derslerinin yanı sıra farklı dersler de vardı karnede. Kültür dersleri, teknik dersler ve çalışmaları, ziraat dersleri ve çalışmaları, yurttaşlık bilgisi. Diğer ise ortaokul yıllarına aitti. Zarfı kapatıp diğer bir klasöre geçtim...

Sırt kartonunda "Talip Atasoy Ev Ödevleri" yazan klasörü açtım. Ne ödeviydi? Şaşkınlık içindeydim. Yedi büyük boy sarı zarf vardı ve zarfların ağızları zor kapanıyordu. İlk zarfı heyecanla elime aldım. Üzerinde Talip Atasoy, Hendek / Adapazarı, Gazi İlkokulu 1949 yılı Beşinci Sınıf, Aile Bilgisi yazıyordu. Zarfı açtım, içinden büyücek bir mendil ebadında kenarları çevrilmiş beyaz patiska iki bez parçası çıktı. Her sırası farklı renk iplikle elde işlenmiş teyel çeşitleri, çeşitli ebatlarda açılmış ilik, dikilmiş düğme, çıtçı, agraf, renkli sutaşı, sırma, beze tutturulmuştu. Diğer bezde çizilmiş çiçeklerin renkli ipliklerle işlenmiş hâli vardı, inanmamıştım. Bunları henüz ilkokul beşinci sınıfta okuyan büyükbabam Talip mi yapmıştı, hem de erkek hâliyle? Diğer zarflardan ne çıkacaktı çok merak etmişim. Bir tanesinin üzerinde Coğrafya Ödevleri yazıyordu. Çizgisiz dosya kâğıdına çizilmiş haritalar, suluboya ile boyanmıştı. Altına başlıklar kırmızı kalemle, özeti siyah dolma kalemle yazılmış ödevler vardı. Ne bir kırışık ne bir leke vardı dosya kâğıtlarında. Öğretmeninin ufacık bir leke gibi duran yıldız ödevlerini taçlandırmıştı büyükbabamın. Her bir zarf ayrı bir derse aitti. Hepsinde aynı titizlik, aynı intizamla yazılmış ödevler vardı. Diğer klasörün üzerinde "Aydan Akyürek, Hendek / Adapazarı, Cumhuriyet İlkokulu Beşinci Sınıf, Aritmetik-Geometri Ev Ödevleri" yazıyordu.

Sadece bir dersle ilgili zarfın olması dikkatimi çekti. Hemen hemen birbirine benzer titizlikle çizilmiş geometrik şekiller suluboyayla boyanmış, altına konuyla ilgili özet yazılmıştı ama yer yer mürekkep ve boya dağınık, kâğıtları incelmış hatta kopuk yerleri yapıştırılmıştı... Problem çözümleri, açılışları, kesirler, dört işlem alıştırmaları vardı gördüğüm kadarıyla tamamıyla yıpranmış kâğıtlarda...

Çok vakit kaybettiğimi düşünerek diğer klasörleri göz ucuyla inceleyip kenara koydum. Faturalar, poliçeler, site toplantı tutanakları, checkup raporları, mülklere ait tapular, takdirname ve teşekkür belgeleri ayrı ayrı klasörlere konulmuştu. Fotoğraf albümlerine kısa bir bakış attıktan sonra gereksiz evrakları boş bir koliye koyarken yere düşen büyük sarı zarfa takıldı ayağım. Ağzı iyice kapatılmıştı. Üzerinde herhangi bir ibare yoktu. Oldukça heyecanlandım, rüya gibi bir akşamdı. İlk kez onların özeline girmiş hatta çocukluklarının en mahrem anılarına şahit olmuştum...

Mutfağa inip kendimi biraz şımartmak istedim. Büyük kupaya yaptığım kahveyle odama döndüm. Kendimi iz üzerindeki dedektif gibi hissetmeme neden olan zarfı mektup açacağı ile yavaş yavaş açtım. Şaşırmıştım, daha küçük ebatta iki ayrı sarı zarf ve çizgisiz dosya kâğıdına dolmakalemlerle yazılıp dörde katlanmış bir şiir vardı içinde. Okumaya başladım, şairini çıkaramadım ama büyükannemin özenle sakladığına göre önem verdiği biri olmalıydı.

O GECE

*o gece, sanki mahşerdi / daha açılmadan
soldu goncalar.
kadın, çocuk, genç, ihtiyar demeden /
alıyordu kara toprak.
çöken binalar, yıkılan minareler / kopan
kubbeler..
taş taş üstünde değildi artık / bir yanda
alevler,
bir yanda olanca şiddetiyle yağan kar /
gecenin ayazında feryatlar,
çığlıklar, inleyişler, haykırışlar / ve daha ne
olduğunu anlamadan
ruhunu teslim edenler / o gece sanki mahşerdi / mahşer!*

*yanan mahalleler ama sönen ocaklar /gediz,
gediz olalı görmemişti / böyle bir afet...
anasının koynunda buldular / üç aylık bebeğin
cesedini / kahroldular.
saatler durmuştu / sanki "dürülmüştü
zaman" / daha açılmadan, soldu goncalar.
sene bin dokuz yüz yetmiş / mart'ın yirmi
sekizi / o gece uzun bir geceydi
mahşeri andıran.
o gece binlerce can / toprak altında kaldılar /
o gece! / daha açılmadan, soldu goncalar.*

Esat Anık

Şiirden çok etkilenmiştim. Hafızamı yokladım, evet o tarihte büyük bir deprem olduğunu coğrafya dersinde öğrenmiştik. Şiir o acıları bugün olmuşçasına gözler önüne seriyordu ama büyükannemle ne gibi bir ilgisi olabilirdi? Öğrenme isteğim gittikçe artmıştı, sarı zarflardan birini tekrar elime aldım. Üzerine büyük bir kalp resmi çizilmiş, ikiye bölünerek siyah boya kalemle boyanmıştı. Alt kısmında ise "28 Mart 1970 – Gediz, Kalbime gömdüm ikinizi de... Sizi hiç unutmuyacağım... Bir de yağın kırmızı karı!" yazıyordu. Bölünüp siyaha boyanmış kalp neyi anlatıyordu? O tarih neye işaret ediyordu? Büyükannem kimi gömmüştü kalbine? Elimdekilerini okuyup bilgi sahibi olmak için acele etmeliydim. Koyu karanlığın kucağına düşmüş gibi hissettim kendimi. Merakımdan gözlerimin önü karıncalanıyordu. Körleşen dimağımı harekete geçirmek için soğumuş kahvemden koca bir yudum alıp arkama yaslandım. Bu zarfı en son okumaya karar verdim. Zira içindekiler yaşamının bir bölümünü ve sevdiklerini yitirmiş divane bir yüreğin çığılı olmalıydı...

Diğer zarfı elim titreyerek açtım. İçinden çıkan günlüğü görünce anladım sevgili büyükannem Aydan'a ait olduğunu...

İtidalli davranış ve vakur duruşuyla, güler yüzlü, tatlı diliyle hepimizin sevgi ve hayranlığını kazanmış büyükannemin gizlerine dâhil olmak ne kadar doğrudu ama okumak istedim açıklığı.

Kenarlarına renkli boya kalemiyle çeşitli çiçek motifleri yapılmış sayfalarda gezindim. O çocuk naifliğindeki heyecanlarını, özlemlerini, telaşlarını, yaşama dair endişelerini ak satırlara nakışladığı duygularının sırrına vakıf oldum bu gece. Kâh onunla ağladım kâh hüzünlenip gecenin koyu hüznü içinde kayboldum. Her zaman mesafeli ama daima müşfik büyükannemi tanıdım, onun kaybindan aylar sonra... Vefatıyla içine düştüğümüz boşluğun büyüklüğü içinde kaybolmak üzereyken kapattım günlüğün sayfalarını...

Manyetik bir güçle kenara koyduğum zarfa doğru uzandım. Vaktin geç olması umurumda değildi artık. Ne yarınki mesai ne duruşma saati ne de şafağa gebe asumanın yavaş yavaş sönen uzak ışıltıları... Bir sarmalın içine itildim, merakla zarfı açtım. Büyükannemin el yazısıyla yazılmış birkaç dosya kâğıdı vardı içinde. İlk kâğıdın üst kısmında iki dörtlük yer alıyordu:

"tabiat ana'nın nazlı kızı! / bu gece yağma ne olur / üstünü örtme / vakitsiz toprağa düşen / canların feryadı / semaya yükselmişken... hüzne meyyal şehrim / bu gece yağma ne olur / anaların ağıtı / semayı kuşatmışken..."

İçimi bir hüzün dalgası yalayıp geçti. Bir yakarışın, bir ağıtın feryadıydı bu... Duygularım felç olmuş, iradem dumura uğramıştı. Zamanın ve mekânın ötesine geçmiş büyükannemin gözyaşlarıyla mühürlediği satırlar arasında kaybolmuştum...

"Gecelerden bir gece değil bu gece! Yıl 1970... Mart'ın 28'i... Günlerden cumartesi gecesi! Hani kar, kış, kıyamet derler ya işte öyle bir gece!"

Şirin Anadolu ilçesi Gediz'e, sevgili eşim Ahsen'in Devlet Hastanesi'ne tayini nedeniyle eş durumundan gelmiştim. Her Anadolu şehrinde olduğu gibi sıcaktı insan ilişkileri. Yabancı olduğumuzu hissettirmeyen ev sahibimiz ve arkadaşlarımızın sayesinde alışmıştık buradaki yaşantımıza. Günlerimiz benim okulum, eşimin hastane mesaisi arasında sorunsuzca akıp gidiyordu. Her hafta sonu eşimin doktor arkadaşlarının evinde toplanıyorduk. Beyler siyasetten bahseder, radyodan maç yayınlarını dinlerlerdi. Tavla, satranç oynarken çocuk gibi şendiler. Bizler hanım hanıma sohbeti koyulaştırır, birbirimizden örgü, dantel örnekleri alır, model kitaplarından kalıp çıkartırdık.

Öğretmenliğimin üçüncü, evliliğimin ikinci yılıydı. Aramıza katılacak yeni bir sevgilin varlığını hissetmemle küçücük dünyamız daha da zenginleşti gözümüzde. Birbirimize iyice kenetlendik. İçimde yeşeren tomurcuğun bir an evvel olgunlaşıp çiçeğe duracağı, ele avuca alınıp şefkatle bağrımıza basacağımız günlerin hayaline daldık. Düşlerimizde onunla kışın kardan adam yaptık, baharda uçurtma uçurduk, kırlarda kelebek avladık, nehirde balık...

Bu coğrafyanın amansız kara kışına alışkındım ama Ege'nin incisi İzmir'in meltemlerine alışkın olan Ahsen ve sevgili miniğimiz için birinci katta oturuyor olmamız sorun olacak gibiydi. Zira güvenilmez güz güneşi sabah akşam yerini kamçılı rüzgârlara bırakıyor, sabaha kadar da kar yağmış gibi her taraf çiy oluyordu. Ev sahibimiz, oğlunun inşaatı yeni biten apartmanında kiralık daire olduğunu söyleyince üçüncü katını kiralayıp hemen taşındık. Okula, çarşı pazara çok yakındı. Çocuk odası da vardı üstelik. İki cepheye geniş balkon vardı. Odaları ferah ve aydınlıktı. Güneş gün boyunca camlarla oynaşır duruyordu.

Miniğimizin daha adını ne koyacağımıza karar vermeden bebek odası siparişi vermiştik bile. Hem de mavilerin en güzelinden, uçuk maviden. Ona uygun cibnliği, perdesi, halısı, yatak örtüsü, kırlenti... Gardırobu yıkanıp ütülenmiş mavi beyaz giysilerle doluydu... Kundağı, zıbını, kenarları iğne oyalı sarı yüz örtüsü, tıgla işlenmiş battaniyesi, patiği, yeleği... Tek eksiğimiz soğuk kış aylarının sonuna doğru ipeksi bedenini öpüp koklayacağımız Altan'ımızdı... "Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır." derler ya atalarımız, gerçekten de bu ay çok çetin geçiyordu. Yağan kar katmanları yer yer cilalanmış gibi buz tutuyor, okula eşimin koluna girerek zorla gidiyordum. Çocuklar bahçe ve yollarda soğuğa aldırmadan çılgınca kartopu oynuyor, dik yokuşlarda ise ince şeritler hâlinde teneke çakılmış kızaklarıyla kayıyorlardı. Hatta plastik çamaşır leğeninine içine oturarak kayan çocuklara bile rastlıyordum.

Bebeğimin doğumuna az kalmıştı, kontrol için eşimin hastanesine gidiyordum. Çocuklardan sakınayım derken buz katmanını görememem büyük bir talihsizlikti. Dengemi kaybetmemle birlikte farkında olmadan karnımı tuttuğumu hatırlıyorum. Gerisi ise zifiri bir karanlık ve soğuk... Gözümü açtığımda hastane odasının bembeyaz duvarlarını ve elimi tutan Ahsen'in şefkatle yüzüme bakan nemli gözlerini gördüm. Bebeğimize sevgili Altan'ımıza bir şey olmamıştı çok şükür. Şayet dizlerime kadar gömüldüğüm kar yığınları olmasaydı, kat kat giyinmemiş olsaydım maazallah... Doğum iznine ayrılmıştım, gün sayıyordum artık. Altan'ım da sabırsızlanıyordu dünyaya merhaba demek için. Sıcacık evimizde; kâh yattığım yerden miniğime masallar anlatıyor kâh pikaba koyduğum plaktan klasik müzik dinletiyordum.

Dışarıya dolaşmak için bile çıkamıyordum çünkü devamlı yağan kar ve yer yer buz tutmuş yerlerde yürümek hele ki karnım burnumdayken çok zordu. Ahsen'im evin her türlü ihtiyacını fazlasıyla alıyor, ev işlerinde yardımcı oluyordu. Son zamanlarda gece nöbetlerini hastaneye yeni gelen pratisyen Doktor Cenk'e devrediyordu. "Bekâr çocuk, hastanede yatıp kalkıyor zaten, kırk yılda bir işimiz düştü. İlerde telafi ederim nasıl olsa..." derdi her nöbet gününde...

Bu akşam Dr. Cemre Hanımlarda toplanacaktık. Sabah, karı yara yara epey yürüdük. Çok eğlenceliydi. Dönüşte de bakkaldan alışveriş yaptık. Yorulmuşum biraz belim ağrıyordu. Akşama kadar istirahat ettik miniğimle birlikte. Kar hızını artırmış tipiye dönmüştü. Belki de iptal edilirdi toplantımız ama henüz haber gelmemişti. Hiç gidesimiz yoktu. Gitmemeye karar verdik. Akşam yemeği, çay, kuruyemiş, meyve derken saat onu bulmuştu. Kanepenin üzerinde uyuyakalmışım. Her tarafım tutulmuş, ağrım bu sefer kasıklarımaya doğru inmişti. Birden telaşlandık, daha günümeye vardı ama... Sıcak su torbasını hazırlayan Ahsen öperek yatırdı odamıza bizi...

Uyumuşum... Kâbus görüyor olmalıydım... Dalgalanan sinema perdesindeki görüntüye benzer manzaraya eşlik eden uğultulu bir ses musallat oldu kulağıma. Tam kalkacaktım ki başımı sert bir şeye çarpınca sendeleyip düştüm. Seslenmek istedim, sesim gürültü içinde boğuldu gitti. Çok korkmuştum. Zifiri karanlığa gözümü açtığımda ağızımdaki acılığı ve üzerime abanan bir ağırlığı hissettim. Neredeydim ben, niye ışıklar sönüktü? Niçin çok soğuktu burası? Deprem mi olmuştu yoksa! Ya miniğim? Ya Ahsen? Boğazımı yırtarcasına sevgili eşime seslendim:

"Ahseen! Ahseen! Korkuyorum nerdesin? Ahseeen!"

Bir müddet sonra güçlkle duyabildim acı dolu sesini:

"Aşkim korkma, deprem oldu! Vaziyetin nasıl? Hareket edebiliyorsan üzerine düşenleri at başka yere... Kendine yaşam alanı yarat. Derin derin nefes al... Yattığın yerden dışarıyı gözüktüyor mu? Ağrın, sızın var mı? Oğlumuzun durumu nedir?"

"Bacaklarımı hareket ettiremiyorum! Başımı sert bir şeye çarptım galiba, çok kanıyor... Susadım aşkim! Oğlumuz tekmeleyip duruyor. Elim kolum iyi... Etraftaki molozları atınca ufacık bir ışık sızdı buraya. Kırmızı kar yağıyor aşkim! Görüyor musun? Çok üşüyoruz..."

"Kırmızı kar mı?"

"Evet! Senin vaziyetin nasıl, hareket edebiliyor musun?"

"Sağ kolumla sağ bacağım çok ağrıyor sanırım çatlak var. Diğer uzuvlarımda sorun yok gibi. Yanınıza gelmek için tek elimle molozları kaldırıyorum şimdi... Devamlı konuş, sakın bırakmayın kendinizi... Bacaklarını yavaş yavaş çekmeye çalış karnına doğru. Sizi seviyorum aşkim!"

"Biz de çok seviyoruz seni! Çok uykum var! Uyumak istiyorum sadece... Çok üşüyorum..."

"Yapman gereken son şey uyumak! Sakın uyuma! Konuş benimle devamlı. Aklına güzel şeyler getir. Altan'ımızı, aileni, öğrencilerini, mutlu güzel günlerimizi..."

"..."

"Sevgilim, konuş lütfen! Nerede olduğunuzu sesinden tayin etmeye çalışacağım. Aydaan!"

"Çook uykum var, üşüyorum Ahsen!"

"Arkadaşlar yardıma gelirler yakında. Senden ricam sakın uyuma ve zihnini diri tut hep..."

Çok korkuyor ve üşüyordum. Tüm bednim titriyordu. Bir müddet sonra kasıklarımında ağırlı kasılmalar başladı. Hızlandı, hızlandı, hızlandı...

"Ahseen! Ahseen! Beklediğimiz an geldi, doğum başladı sanırım! Ahseeen!"

"..."

"Ahseeen! Ahseeen!"

Son darbeyi de artçılar vurdu... Hayatıma anlam katan sevgili Ahsen'im, son nefesime kadar kulağımında çınlayacak "Ahhh!" sesiyle bir mutluluk perdesi böylece kapandı...

"Gecelerden bir gece değil bu gece! Yıl 1970... Mart'ın 28'i... Günlerden Cumartesi gecesini! Hani kar, kış, kıyamet derler ya işte öyle bir gece! 28 Mart 1970 – Gediz, Kalbime gömdüm ikinizi de... Sizi hiç unutmuyacağım... Bir de yağın kırmızı karı!"

Şimdi anlamıştım sevgili büyükannemin kirpikleri arasından taşıverecek gibi duran ıslaklığın nedenini... Babama ve erkek torunlarına karşı dile gelmeyen düşkünlüğünü... İçten içe bir titreme duyumsadım. Yüreğime paslı bir hançer saplanmıştı sanki... Bir an için nefessiz kaldım. Hava almak ve darmadağın olan zihnimi toparlamak için balkona çıktım. Geceyle gündüzün kesiştiği zaman dilimindeydim. Şafak sökümü başlamıştı. Kuşlar bir hışımla yanımdan geçip kızılın her tonuyla tüllenen gökyüzüne doğru yol aldılar...

PLÜTON'U ÖLDÜRMEK

Serpil Tuncer

Roman

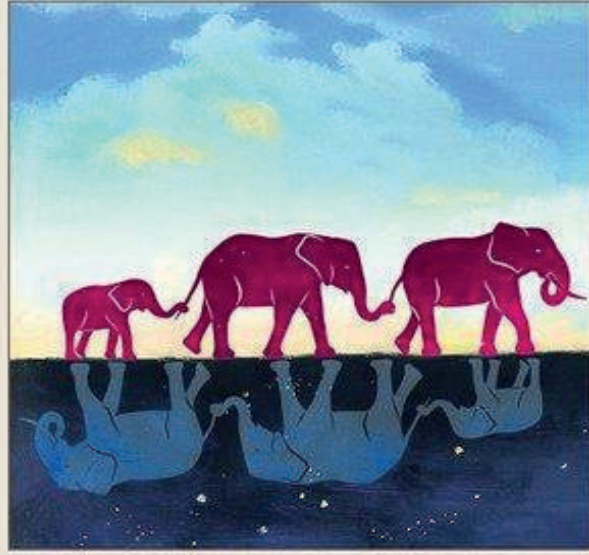

Bu hikâye, dilin bize sunduğu olanakları ölçüsünde zamanı kırıp hayal gücünü zorlayan esiz bir kurgudur. Bir mağara adamının başına gelenleri es geçme! Bu gerçekte senin, benim, hepimizin hikâyesidir.

Filler Ölüme Yalnız Gider

SERPİL TUNCER

Ölümden dönen bir genç kız,
ölüme koşan bir kadınla yan
yana... Sevenler, ayrılanlar, kavu-
şanlar, birbirini özleyenler, hü-
zünler, sevinçler, hayal kırıklıkla-
rı, umutlar; yine yan yana, yine iç
içe...